T.C.
TRAKYA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
REKREASYON YÖNETİMİ ANABİLİM DALI
YÜKSEK LİSANS TEZİ

ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNİN REKREATİF FAALİYETLERE BAKIŞ AÇILARININ DEĞERLENDİRİLMESİ; TRAKYA ÜNİVERSİTESİ KIRKPINAR BESYO ÖRNEĞİ

MURAT DENKEL

TEZ DANIŞMANI
DOÇ. DR. İSA SAĞIROĞLU

EDİRNE 2019

T.C.

TRAKYA ÜNİVERSİTESİ

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

.....Rekreasyon Yönetimi..... ANABİLİM DALI

.....PROGRAMI

YÜKSEK LİSANS TEZİ

.....Murat DENKEL..... tarafından hazırlanan Üniversite Öğrencilerinin Rekreatif Faaliyetlere Bakış Açılarının Değerlendirilmesi: Trakya Üniversitesi Kırklareli Beşyıl örneği Konulu **Yüksek Lisans** tezinin Sınavı, Trakya Üniversitesi Lisansüstü Eğitim-Öğretim Yönetmeliği'nin 9.-10. maddeleri uyarınca ...14/06/2019..Cuma günü saat .....13:00..... 'da yapılmış olup, yüksek lisans tezinin *.....Kabul edilmesine..... **OYBİRLİĞİ**/~~**OYÇOKLUĞU**~~ ile karar verilmiştir.

JÜRİ ÜYELERİ	KANAAT	İMZA
Doç. Dr. İsa SAĞLIOĞLU	Kabul	
Dr. Öğr. Üyesi Cüneyt TAŞKIN	Kabul	
Dr. Öğr. Üyesi Umut KAHVECİ	Kabul	

* Jüri üyelerinin, tezle ilgili kanaat açıklaması kısmında "Kabul Edilmesine/Reddine" seçeneklerinden birini tercih etmeleri gerekir.

T.C

YÜKSEKÖĞRETİM KURULU

ULUSAL TEZ MERKEZİ

TEZ VERİ GİRİŞ FORMU

Referans No	10263612
Yazar Adı / Soyadı	MURAT DENKEL
T.C.Kimlik No	31657443834
Telefon	5426127616
E-Posta	muratdenkel@hotmail.com
Tezin Dili	Türkçe
Tezin Özgün Adı	ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNİN REKREATİF FAALİYETLERE BAKIŞ AÇILARININ DEĞERLENDİRİLMESİ; TRAKYA ÜNİVERSİTESİ KIRKPINAR BESYO ÖRNEĞİ
Tezin Tercümesi	EVALUATION OF UNIVERSITY STUDENTS' VIEWS ON RECREATIVE ACTIVITIES; TRAKYA UNIVERSITY KIRKPINAR BESYO SAMPLE
Konu	Spor = Sports
Üniversite	Trakya Üniversitesi
Enstitü / Hastane	Sosyal Bilimler Enstitüsü
Anabilim Dalı	Rekreasyon Yönetimi Anabilim Dalı
Bilim Dalı	
Tez Türü	Yüksek Lisans
Yılı	2019
Sayfa	95
Tez Danışmanları	DOÇ. DR. İSA SAĞIROĞLU
Dizin Terimleri	
Önerilen Dizin Terimleri	Rekreasyon=Recreation Boş Zaman=Leisure Time Tutum=Attitude

04.07.2019

İmza:.....

Tezin Adı: Üniversite Öğrencilerinin Rekreatif Faaliyetlere Bakış Açılarının Değerlendirilmesi; Trakya Üniversitesi Kırkpınar BESYO Örneği

Hazırlayan: Murat DENKEL

ÖZET

Bu çalışmanın amacı, Trakya Üniversitesi Kırkpınar Besyo öğrencilerinin rekreatif faaliyetlere karşı tutumlarının belirlenerek, bunların bazı değişkenlerle ilişkisini tespit etmektir. Araştırmanın evrenini Trakya Üniversitesi Kırkpınar Besyo öğrencileri oluşturmaktadır. Çalışmada veri toplama aracı olarak bireylerin boş zamana karşı tutumlarını belirlemek amacı ile Ragheb ve Beard tarafından 1982 yılında geliştirilen ve Türkçeye uyarlaması Beyza Merve AKGÜL ve Bülent GÜRBÜZ tarafından yapılan "Boş Zaman Tutum Ölçeği" (BZTÖ) kullanılmıştır. Katılımcıların cinsiyet, bölüm, çalışma, gelir değişkenlerine göre rekreatif faaliyetlere karşı tutumları ölçülürken, elde edilen veriler SPSS 24 paket programı kullanılarak analiz edilmiştir. Katılımcıların, BZTÖ'nin duyuşsal, bilişsel, davranışsal ve tüm ölçek alt boyutlarına göre; cinsiyet değişkeninin tümünde, bölüm değişkeninin duyuşsal, davranışsal ve tüm ölçeğinde, çalışma değişkeninin davranışsal ve gelir değişkeninin tüm ölçeğinde farklılaşma bulunmuştur ($P<0,05$).

Anahtar Kelimeler: Boş zaman, Rekreasyon, Tutum.

Name of the Thesis: Evaluation of University Students' Views on Recreative Activities; Trakya University Kırkpınar Besyo Sample

Prepared by: Murat DENKEL

ABSTRACT

The aim of this study is to determine the attitudes of the students of Trakya University, Kırkpınar Department of Physical Education and Sports, towards the recreative activities and to determine their relationship with some variables. The population of the research consists of the students of Trakya University DPES. In order to determine the attitudes of individuals towards leisure time, "Leisure Time Attitude Scale", which was developed by Ragheb and Beard in 1982 and adapted to Turkish by Beyza Merve AKGÜL and Bülent GÜRBÜZ, was used. While the attitudes of the participants towards recreative activities were measured according to gender, occupation and income variables, the data were analyzed by using SPSS 24 package program. According to (BZTÖ) the affective, cognitive, behavioral and whole scale sub-dimensions of the participants; in all of the gender variable, on the affective, behavioral and whole scale of the department variable, on behavioral of the occupation variable and in the whole scale of the income variable, differentiation is determined.

Key words: Leisure Time, Recreation, Attitude

ÖN SÖZ

Trakya Üniversitesi Kırkpınar Besyo'da öğrenim gören üniversite öğrencilerinin boş zaman faaliyetlerine yönelik tutumlarının belirlenmesi amacı ile yapılan bu çalışmada, bana her konuda destek olan danışman Hocam Doç. Dr. İsa SAĞIROĞLU'na teşekkür ederim.

Tez sürecimin devam etmesinde yoğun ders programıma rağmen desteğini hiç esirgemeyen Uzunköprü Atatürk Ortaokulu Müdür Yardımcısı Çiğdem MERİÇ AVCI'ya ve Uzunköprü Menderes Ortaokulu Müdürü Harun KATANALP'e teşekkürü bir borç bilirim.

Üzerimde emeği olan tüm öğretmenlerime, çalışmamıza katılan tüm arkadaşlara, her konuda bana yardımcı olan Trakya Üniversitesi Kırkpınar Besyo ve Sosyal Bilimler personeline teşekkür ederim.

Tez aşamalarının her bölümünde bana yardımcı olan ve beni heveslendiren Hocam Aytekin SÖNMEYENMAKAS'a teşekkür ederim.

Bugünlere gelmemde maddi ve manevi destekleriyle her zaman yanımda olan aileme ve eşim Selda DENKEL'e teşekkür ederim.

Son olarak; bitirme çalışmamın her aşamasında yardımlarını hiç esirgemeyen ve hem bilgi ve birikimleriyle hem de manevi desteğiyle öğretmen olmamı sağlayan Hocam Dr. Öğr. Üyesi Cüneyt TAŞKIN'a sonsuz teşekkür ederim.

İÇİNDEKİLER

ÖN SÖZ.....I
ÖZET.....II
ABSTRACT.....III
İÇİNDEKİLER..... IV
TABLOLAR LİSTESİ.....VI
ŞEKİLLER LİSTESİ.....VIII
KISALTMALAR LİSTESİ.....IX
GİRİŞ.....1

I. BÖLÜM

KURAMSAL ÇERÇEVE

1. Zaman Kavramı.....3
   1.1. Zamanın Önemi ve Yönetimi.....3
2. Boş Zaman Kavramı ve Tarihçesi.....4
   2.1. Boş Zaman ve Rekreasyon İlişki.....6
   2.2. Boş Zaman Faaliyetleri.....7
3. Rekreasyon Kavramı.....8
   3.1. Rekreasyonun Tarihsel Gelişimi.....9
   3.2. Türkiye'de Rekreasyonun Tarihsel Gelişimi.....10
   3.3. Türkiye'de Günümüz Rekreasyonel Durumu.....11
   3.4. Rekreasyonun Özellikleri.....13
   3.5. Rekreasyonun Sınıflandırılması ve Alanları.....14
      3.5.1. Etkinliklere Katılma Şekline Göre Rekreasyon.....14
      3.5.2. Yerel Sınıflamaya Göre Rekreasyon.....15
      3.5.3. Mekânsal Açıdan Rekreasyon.....15
      3.5.4. Katılımcıların Sayısına Göre Rekreasyon.....16
      3.5.5. Fonksiyonel Açıdan Rekreasyon.....16
      3.5.6. Zamansal Açıdan Rekreasyon.....18
      3.5.7. Yerel Sınıflamaya Göre Rekreasyon Çeşitleri.....19

3.5.8. Yaşam Biçimi Açısından Rekreasyon Çeşitleri.....20
3.6. Rekreasyon İhtiyacının Nedenleri.....20
3.7. Rekreasyonel Etkinliklerin Yararları.....21
4. Tutum Kavramı..... 22
4.1. Tutumun Öğeleri.....23
4.1.1. Bilissel (Zihinsel) Öge.....23
4.1.2. Duyuşsal (Duygusal) Öğe.....23
4.1.3. Davranışsal Öğe.....23
4.2. Tutumların Ölçülmesi.....24

II. BÖLÜM
YÖNTEM

1. Araştırma Modeli.....25
2. Evren ve Örneklem.....25
3. Örneklem Özellikleri.....25
4. Verilerin Toplanması ve Veri Toplama Araçları.....27
5. Veri Toplama Araçları.....27
6. Verilerin Analizi.....31
7. Hipotezler.....35
8. Sayıltılar.....35
9. Sınırlılıklar.....35

III. BÖLÜM
BULGULAR

1. Araştırma Sonucu Bulguları.....36
TARTIŞMA.....71
SONUÇ.....76
KAYNAKÇA…….....78
EKLER……..…...82

TABLOLAR LİSTESİ

Tablo 1. Öğrencilerin Demografik Özelliklerine Göre Dağılımı.....26

Tablo 2. DFA'da Kullanılan Uyum İyiliği İndeksleri ve Normal Değerleri.....29

Tablo 3. Boş Zaman Tutum Ölçeğinin Güvenirlik Değerleri.....31

Tablo 4. Normallik Testi Sonuçları (Skewness ve Kurtosis Değerleri).....32

Tablo 5. Besyo Öğrencilerinin Duyuşsal Alt Boyutuna İlişkin Görüşlerinin Betimsel İstatistikleri.....36

Tablo 6. Besyo Öğrencilerinin Bilişsel Alt Boyutuna İlişkin Görüşlerinin Betimsel İstatistikleri.....44

Tablo 7. Besyo Öğrencilerinin Davranışsal Alt Boyutuna İlişkin Görüşlerinin Betimsel İstatistikleri.....52

Tablo 8. Beden Eğitimi Öğrencilerinin Duyuşsal Özelliklerinin Okudukları Bölüm Değişkeni Açısından Kruskal Wallis Testi Sonuçları.....60

Tablo 9. Beden Eğitimi Öğrencilerinin Duyuşsal Özelliklerinin Okudukları Bölüm Değişkeni Açısından Farklılaşmanın Kaynağı İçin Mann Whitney U Testi.....61

Tablo 10 Beden Eğitimi Öğrencilerinin Davranışsal Özelliklerinin Okudukları Bölüm Değişkeni Açısından Kruskal Wallis Testi Sonuçları**.**.....62

Tablo 11. Beden Eğitimi Öğrencilerinin Davranışsal Özelliklerinin Okudukları Bölüm Değişkeni Açısından Farklılaşmanın Kaynağı İçin Mann Whitney U Testi.....63

Tablo 12. Beden Eğitimi Öğrencilerinin Boş Zaman Tutum Özelliklerinin Okudukları Bölüm Değişkeni Açısından Kruskal Wallis Testi Sonuçları.....64

Tablo 13. Beden Eğitimi Öğrencilerinin Boş Zaman Tutum Özelliklerinin Okudukları Bölüm Değişkeni Açısından Farklılaşmanın Kaynağı İçin Mann Whitney U Testi.....64

Tablo 14. Beden Eğitimi Öğrencilerinin Davranışsal Özelliklerinin Bir İşte Çalışma Değişkeni Açısından Kruskal Wallis Testi Sonuçları.....65

Tablo 15. Beden Eğitimi Öğrencilerinin Davranışsal Özelliklerinin Bir İşte Çalışma Değişkeni Açısından Farklılaşmanın Kaynağı İçin Mann Whitney U Testi.....66

Tablo 16. Beden Eğitimi Öğrencilerinin Boş Zaman Tutum Özelliklerinin Gelir Değişkeni Açısından Kruskal Wallis Testi Sonuçları.....66

Tablo 17. Beden Eğitimi Öğrencilerinin Boş Zaman Tutum Özelliklerinin Gelir Değişkeni Açısından Farklılaşmanın Kaynağı İçin Mann Whitney U Testi.....67

Tablo 18. Beden Eğitimi Öğrencilerinin Duyuşsal Özelliklerinin Cinsiyet Değişkeni Açısından Mann Whitney U Testi.....67

Tablo 19. Beden Eğitimi Öğrencilerinin Bilişsel Özelliklerinin Cinsiyet Değişkeni Açısından Mann Whitney U Testi.....68

Tablo 20. Beden Eğitimi Öğrencilerinin Davranışsal Özelliklerinin Cinsiyet Değişkeni Açısından Mann Whitney U Testi.....69

Tablo 21. Beden Eğitimi Öğrencilerinin Boş Zaman Tutum Özelliklerinin Cinsiyet Değişkeni Açısından İçin Mann Whitney U Testi.....69

ŞEKİLLER LİSTESİ

Şekil 1. Yapısal Eşitlik Modeli (Doğrulayıcı Faktör).....30

Şekil 2. Duyuşsal Alt Boyut Histogramı.....33

Şekil 3. Bilişsel Alt Boyut Histogramı.....34

Şekil 4. Davrsanışsal Alt Boyut Histogramı.....34

KISALTMALAR LİSTESİ

BESYO: Beden Eğitimi ve Spor Yüksek Okulu

BZTÖ: Boş Zaman Tutum Ölçeği

DFA: Doğrulayıcı Faktör Analizi

$\chi 2$: Ki-kare

$\chi 2$/sd: Ki-kare/serbestlik derecesi

GFI, AGFI: Mutlak uyum indeksleri

RMSEA: Yaklaşık hataların ortalama karekökü

RMR: Artık temelli uyum indeksi

GİRİŞ

Boş zaman kısaca; kişinin çalışmadığı yaşam zorunluluklarının ve sorumluluklarının dışında kalan, kişinin kendi isteği yönünde harcayabileceği zamandır. Rekreasyon da boş zamanın çeşitli etkinliklerle değerlendirilmesidir (Karaküçük, 1999).

Boş zaman günümüzde okullarda "Eğitimin amaçlarını gerçekleştirmek, öğrencilerin sosyal gelişimi, toplumsal statü kazanması ve kültürler arası aktarım ile farklı kültürlerin birbirleriyle kaynaşması için ihtiyaç arz etmektedir" (Karataş, 2006).

Günlük hayat içerisinde zamanlarının büyük bir bölümünü birlikte geçiren gençler ve üniversite öğrencileri; "aynı toplumun bireyleri olmalarına karşın; içinde yaşadıkları fiziki çevre özelliklerine, aldıkları eğitime, üretime katılıp katılmayışlarına, ailelerinin sosyo-kültürel ve sosyo-ekonomik yapılarına göre farklı alt kültür donanımlarına sahiptir. Bu farklılık, gençler ve üniversite öğrencilerinin boş zaman değerlendirme ile ilgili tutum ve davranışlarına yansımaktadır" (Aslan, 2000).

Bu çalışmanın amacı, Trakya Üniversitesi Kırkpınar Besyo öğrencilerinin rekreatif faaliyetlere karşı tutumlarının belirlenerek, bunların bazı değişkenlerle ilişkisini tespit etmektir. Bu çalışma, Trakya Üniversitesi Kırkpınar Besyo'da öğrenim gören üniversite öğrencilerinin boş zaman faaliyetlerine yönelik tutumlarının belirlenmesi ve üniversite öğrencilerinin boş zaman faaliyetlerini daha etkili bir şekilde değerlendirebilmesi ve bu alanda yapılacak çalışmalara yol göstermesi açısından önemlidir.

Araştırmada, bir konuya ya da olaya ilişkin katılımcıların görüşlerinin ya da ilgi, beceri, yetenek ve tutum gibi özelliklerinin belirlendiği tarama yöntemi kullanılmıştır. Araştırma betimsel tarama (survey) modeli kullanılarak gerçekleştirilmiştir. Betimsel tarama modeli, geçmişte ya da halen var olan bir durumu var olduğu şekliyle incelemeyi amaçlayan araştırma yaklaşımıdır. Araştırmaya konu olan olay, birey ya da nesne kendi koşulları içerisinde ve olduğu gibi tanımlanmaya çalışılır. Onları herhangi bir şekilde değiştirme, etkileme çabası gösterilmez. Önemli olan, onu uygun bir biçimde gözleyip belirleyebilmektir (Karasar, 2005). Başka bir

deyişle; bir grubun belirli özelliklerini belirlemek için verilerin toplanmasını amaçlayan çalışmalara tarama araştırması denir. BESYO öğrencilerinin boş zamana karşı tutumlarını belirleyebilmek, öğrencilerin boş zaman faaliyetlerine daha yoğun bir biçimde katılabilmeleri ve daha kaliteli, daha verimli bir zaman programlamalarına katkı sağlamak üzere daha önceden oluşturulmuş anket maddeleri kullanılmıştır.

Trakya Üniversitesi Kırkpınar Besyo'da öğrenim gören üniversite öğrencilerinin rekreatif etkinliklere bakış açılarının değerlendirildiği bu çalışmanın birinci bölümünü kuramsal çerçeve oluşturmaktadır. Kuramsal çerçeve içerisinde zaman, boş zaman, rekreasyon, tutum ile ilgili bilgilere yer verilmiştir.

Araştırmanın ikinci bölümünü yöntem oluşturmaktadır. Bu bölümde araştırma modeli, evren ve örneklem, örneklem özellikleri, veri toplanması, veri toplama araçları, verilerin analizi, hipotezler, sayıltılar ve sınırlılıklar gibi alt başlıklardan oluşmaktadır.

Araştırmanın üçüncü bölümünde ise anketlerin sonuçlarından elde edilen bulgular yer almaktadır. Bu bölümde SPSS 24.0 Amos programında analiz edilen veriler tablo haline getirilerek yorumlanmıştır. Araştırmaya ait bulgular üç alt boyutta (duyuşsal, bilişsel ve davranışsal) incelenmiştir. Araştırmanın sorularına dair bulgular incelenirken öncelikle bağımlı değişkenleri oluşturan alt boyutlara ait betimsel istatistikler verilmiştir. Böylece hem boyuta ait maddeler hem de boyut hakkındaki genel düşünceler hakkında fikir sahibi olabilmek hedeflenmiştir.

Araştırmanın tartışma bölümünde ana bulguları ortaya koymak amacıyla, bulgular aktarılmış ve yayımlanmış diğer bilimsel çalışmalarla karşılaştırmalı olarak tartışılmıştır.

Araştırmanın son bölümünü ise sonuç ve öneriler kısmı oluşturmaktadır. Sonuç kısmında, bulgular ve tartışma bölümlerinde yer alan bilgiler genel olarak özetlenmiş ve öne çıkan noktalar belirlenmiştir. Önerilerde ise belirlenen sorun alanlarına yönelik özgün çözüm önerileri getirilmiş ve gelecekte yapılacak çalışmalara ışık tutulmaya çalışılmıştır.

I. BÖLÜM

KURAMSAL ÇERÇEVE

1. Zaman Kavramı

Zaman, içinde bulunduğumuz fakat belli bir tanım üzerinde uzlaşılamayan bir olgudur. Farklı disiplinlerin zamana bakış açıları çeşitlilik gösterdiğinden, zaman kavramı ile ilgili üzerinde fikir birliğine varılmış bir tanım bulunmamaktadır (Yavaş, 2012: 5-10).

Misalli Büyük Türkçe Sözlük'e göre zaman; "olmuş ve olacak hadiselerin birbiri ardınca cereyan edişinin düşüncelerimizde meydana getirdiği başı ve sonu belli olmayan soyut kavram, "vakit" olarak tanımlanmaktadır (Ayverdi, 2011: 1376). Voltaire'e göre zaman ise "dünyadaki her şeyin en uzunu, en kısası, en yavaşı, en küçüğü ve en büyüğü, en fazla ihmal edilen ve en fazla pişmanlık duyulanı, onsuz hiçbir şeyin yapılamadığı" bir kavramdır (Eroğlu ve Bayrak, 1994: 255-270).

Zaman, kullanım açısından çalışma zamanı ve çalışma dışı zaman olarak iki grupta ele alınabilir. Çalışma zamanı, temelde bireyin para kazanmak ve geçimini sağlamak için iş yerinde geçirdiği zamandan oluşmaktadır. Ancak bunun dışında bireyin çalıştığı işin niteliğine bağlı olarak çalışma için yaptığı hazırlık, işe gidiş-geliş süreleri ve kendi işi veya çalıştığı ikinci bir iş ile ilgili yapması gereken mesleki uğraşlar da çalışma zamanı içinde yer almaktadır. Çalışma dışı zaman ise insanın yaşamını idame ettirmesi için gerekli olan temel fizyolojik ihtiyaçlardan beslenme ve uykuya ayırdığı zaman ve boş zamandan oluşmaktadır (Kocaekşi, 2012: 4).

1.1. Zamanın Önemi ve Yönetimi

Zaman yönetimi uzun yıllardır tartışılagelen bir konu olmakla beraber; zamanın iyi kullanılması insanın kendisine, çalışma yaşamına, toplumsal yaşamına, biyolojik ve fizyolojik ihtiyaçlarının karşılanmasına, dinlenmesine, eğlenmesine ayırdığı zaman dilimleri arasında dengeyi iyi kurabilmesine bağlıdır (Hazar, 2014: 7).

İnsan zamanı iyi kullanmak zorundadır. Çünkü;

- ✓ Zaman tasarruf edilemeyen,

- ✓ Ödünç alınamayan, kiralanamayan
- ✓ Satın alınamayan, çoğaltılamayan
- ✓ Para gibi toplanamayan, hammadde gibi depolanamayan
- ✓ Sadece kullanılan ve kaybedilen varlıktır (Karaküçük, 1999: 8-9).

Zaman yönetimini; ihtiyaçları belirleme, bu ihtiyaçları karşılayacak amaçları belirleme, bu amaçları başarmak için gerekli görevleri planlama ve öncelikleri belirleme olarak tanımlayabiliriz (Claessens, 2007: 256).

Zaman yönetimi aslında bir öz yönetimdir; yaşadığımız olayların kontrolünü sağlamaktır, bireyin kendisini yönlendirerek olayları yönetmesidir. Yaşadığımız olayların ne kadarı bizim istediğimiz gibi gerçekleşiyor? Ne kadarının oluşmasını biz belirleyebiliyoruz? Olayların meydana gelmesindeki etkilerimiz nelerdir? Bütün bu soruların cevabı bizim zamanımızı yönetebilmedeki başarımızı göstermektedir (Güçlü, 2001:89). Zaman yönetimi, her sabah uyandığımızda bize verilen 24 saati anlamlı bir şekilde işlerimize tahsis etmektir, etkili kullanmaktır (Eroğlu, 1994: 260).

2. Boş Zaman Kavramı ve Tarihçesi

Boş zaman ve serbest zaman farklı kavramlardır. Serbest zaman boş zamanı da kapsayan, daha geniş bir zaman dilimini ifade eden bir kavramdır (Kocaekşi, 2012: 4).

Boş zaman teriminin ingilizce karşılığı "leisure" olup bu kavram iş ve görevden arta kalan serbest zaman anlamına gelmektedir.

Hazar'a göre boş zaman; insanların sınırlı yaşam süresinin çalışma, çalışma ile ilgili etkinlikler (işe gidiş-geliş vb.), yaşamı sürdürmek için gerekli etkinlikler (beslenme, uyuma vb.) ve diğer zorunlu davranışlar dışında kalan bölümüdür (Hazar, 2014: 9-10).

Boş zaman pozitif ve negatif yönlü olduğundan, iyi değerlendirildiğinde (sanat, gezi, spor vb. etkinlikler) bedensel, zihinsel, ruhsal güç kazandırabileceği gibi; iyi değerlendirilmediğinde bunların tam tersine başıboşluk, sıkıntı, bunalım ve düzensizliği doğurabilir (Hazar, 2014: 12).

Toplumların tarihlerine bakıldığı zaman çalışma (iş) alanında ne yapıldığından çok boş zaman sırasında yapılan veya yapılmayan şeylerden dolayı ilerlemiş ya da gerilemiş oldukları görülmektedir. Bu nedenle boş zamanın iyi değerlendirilmesi günümüz toplumunun ve yönetimlerinin önemli uğraşı olmalıdır (Hazar, 2014: 12).

İnsan çalışmaya ne kadar fazla zaman ayırıyorsa eğlence ve dinlenmeden o kadar uzaklaşıyordur. Bunun için yoğun ve dağınık çalışan insanlar rekreatif etkinlikleri ulaşılması güç şeyler olarak tanımlarlar (Karaküçük, 1999: 27).

Çalışma olgusu sanayi devrimiyle ilişkilendirilmeden önce ekonomik hayat aşağıdaki süreçlerden geçerek günümüze kadar ulaşmıştır. Milattan önce 5000li yıllarda yerleşik düzene geçiş ile birlikte, eşyanın eşya ile takası dönemi olan takas ekonomisi, ardından M.Ö 3000'li yıllarda üretilenin belli bir fiyat karşılığında satma faaliyetlerini içeren fiyata dayalı mübadele sistemi ve M.Ö. 2000'li yıllarda uygulanan alışverişlerin altın ve gümüş para karşılığı yapıldığı bimetalizm dönemi. Bimetalizm dönemde altın ve gümüşü elinde bulunduran aristokratlar olmuş, çalışan kesim yine karın tokluğuna çalışmak zorunda kalmıştır.

15.-16. yüzyılda keşifler dönemi olarak adlandırılan ticari savaşların başladığı ve küreselleşmenin temellerinin atıldığı dönemde daha çok esirler, köleler, serfler çalışırken, bu kişiler sadece fizyolojik ihtiyaçlarını giderebilmişlerdir. 17. yüzyıla gelindiğinde kağıt paralar basılmaya başlanmış ve hemen ardından 18. Yüzyılın sonlarında sanayi devrimi ile birlikte ücretli çalışma dönemine geçilmiştir. Bu dönemde insanlar çalışmak için haftalık 70 saatin üzerinde zaman ayırmışlardır. Küçük yaştaki çocuklar bile bu dönemde 12 saat çalıştırılmaktadır. Sadece çalışma saatleri değil sağlıksız çalışma koşulları da dikkat çekicidir. Bu dönemde Avrupa ülkelerinde ve özellikle ABD'de çalışma saatlerinin 8 saate çekilmesi tartışmaları gündeme geldiğinde çalışanın çalışma dışında kalan boş zamanlarının nasıl değerlendireceği düşünülmeye başlanmıştır. Bu yıllardaki hakim olan düşünce boş zamanların kişileri alkolizme ve pasif ticarileşmiş boş zaman değerlendirme etkinliklerine yönlenebilmeleri kaygısı idi. 1930'ların ardından özellikle işçi örgütlerinin konu ile ilgilenmesinin ardından boş zaman sorunu bir fırsat ve gereklilik olarak değerlendirilmeye başlandı (Craven, 1967: 404).

Çalışan insan için sanayi devrimi döneminde boş zaman, yorulan insanın fiziksel gücünü tamir etmesi ve dinlenmesi amacı ile kullanılmıştır. Bu zamanın, bu işlevler dışında kalan eğlenme ve kişiyi özgür kılma gibi ferdi ve toplıumsal değerlerin gelişmesi için kullanılması, savurganlık ve tembellik olarak görülmüştür (Sağcan, 1986:4).

20. yy'a gelindiğinde 1929 Ekonomik Buhranı'nın ardından Keynesyenci politikalar devreye girdi. Devletçi anlayışla beraber arz fazlasının yarattığı durgunluk sebebi ile iş hayatında toplu çıkarmalar gündeme geldi. Tıpkı bu kriz gibi 1973 yılında yaşanan Petrol Krizi de çalışma hayatını olumsuz etkiledi. Neoliberal politikalarla beraber üretim kapasitesinin artması yeni ekonomik modelleri ortaya çıkardı. Sanayi Devrimi iki aşamalı meydana gelmiştir. Birincisi 1870 yılını da kapsayan makine devrimi, ikincisi ise günümüze kadar etkilerini sürdüren teknolojik devrimdir. Yeni toplumun merkezinin imalattan bilgiye kayması boş zaman kullanımını da etkilemiştir. Bu durum yeni çalışma modellerini ortaya çıkarmış, kişiler daha fazla boş zaman ve serbestliğe sahip olmuştur. Fabrika tarzı örgütlenmelerin yerine homeoffice[1] tipi esnek çalışma biçimleri almıştır.

Günümüzde boş zaman anlayışındaki gelişim süreci içerisinde boş zamanın özellikle gelişmiş ve sanayileşmiş ülkelerle birlikte, kısmen de olsa Türkiye gibi gelişmekte olan ülkelerde uygarlık ve gelişmişliğin nimeti olarak değerlendirilmesi şeklinde devam ettiğini görmekteyiz. Nitekim günlük ve haftalık çalışma saatlerinin azalması ile birlikte tatil günlerinin çoğalması, toplumsal normlardaki değişim gibi nedenlerle boş zamanların sosyal ve toplumsal hayat içerisindeki önemi daha da belirginleşmeye ve artmaya devam etmektedir (Karaküçük, 1999: 28).

2.1. Boş Zaman ve Rekreasyon İlişkisi

"Boş zaman değerlendirme" ve "rekreasyon" kavramları bazı görüşlerce eş anlamlı kullanılmaktadır. Bir başka görüşe göre "boş zaman değerlendirme" kavramı, bir eylemi (boş zaman kullanımını); rekreasyon ise eylem yanında etkinlik çeşitlerini de ifade etmektedir. Diğer bir deyişle "boş zaman değerlendirme etkinlikleri" anlamında kullanılmaktadır (Hazar, 2014: 21).

[1] Evin bir bölümünü çalışma alanı olarak kullanan insanların işlerini buradan yürütmeleridr.

Rekreasyon bireylerin iş yaşamı dışında, özgür irade ile kendilerini geliştirmek ve yenilemek amacıyla gönüllü olarak katıldıkları serbest zaman etkinlikleridir. Rekreasyon, aynı zamanda bireylerin bu serbest zaman sürecinde tüm yaptıklarını içermekte, dolayısıyla yalnız spor ve fiziksel etkinlikler değil; aynı zamanda sosyal, zihinsel ve ruhsal güdülenmeleri temelinde katıldıkları tüm etkinlikleri kapsamaktadır (Karaküçük, 2016: 132).

Her iki kavram da boş zamanla ilgilidir. "Boş zaman değerlendirme" denilince ilk akla gelen "boş zaman kullanımı", rekreasyon denilince ilk akla gelen yüzme, gezi, piknik vb. etkinlik çeşitleridir. Bu açıklamalardan da anlaşıldığı gibi boş zaman değerlendirme ile rekreasyon kavramları arasında çok küçük bir anlam farklılığı vardır denilebilir (Hazar, 2014: 21).

2.2. Boş Zaman Faaliyetleri

Sağcan, kullanım amacına göre boş zaman çeşitlerini sportif boş zaman, yaratıcı boş zaman, sosyal boş zaman ve turistik boş zaman olarak dört ana grupta incelemiştir (Sağcan, 1986: 1).

- Sportif boş zaman, insanların amatör olarak özgürce ve severek spor yapmaları için ayırdıkları boş zaman dilimidir. Örneğin;

✓ Bir tıp doktorunun boş zamanını çok sevdiği yüzme sporu için kullanması,

✓ Bir öğrencinin uğraşı olarak dağcılık sporuna vakit ayırmasıdır.

- Yaratıcı boş zaman, insanların yratıcı yetenekler için ayırdıkları boş zaman dilimidir.

✓ Resim yapmak

✓ Heykel yapmak vb.

- Sosyal boş zaman, insanların sosyal etkinliklere katılmak için ayırdıkları boş zaman dilimidir.

✓ Eş, dost ve akraba ziyareti

- ✓ Kutlamalara katılım vb.

- Turistik boş zaman; insanların turizm etkinliklerine katılmak için ayırdıkları boş zaman dilimidir.

- ✓ Bir arkadaş grubunun Tatil amaçlı Marmarise gitmesi

3. Rekreasyon Kavramı

Rekreasyon; Latince'de "recreatio" sözcüğü ile ifade edilen; yenilenme, yeniden yapılanma gibi anlamlara gelmektedir. Kelimenin Türkçe karşılığı "boş zamanları değerlendirme"dir. İnsanların geçmiş yıllardan bugüne kadar, yaşam şartlarında ve yaşam seviyesinin yükselmesinde değişmeyen üç ana unsur bulunmaktadır. Bunlardan birincisi çalışma, ikincisi uyuma, sonuncusu da diğer temel gereksinimler olarak belirlenmiştir. Bu unsurlardan arta kalan zaman "boş zaman" olarak belirtilir. İnsan yaşamındaki boş zamanın, fiziki ve sosyoekonomik değerlendirilmesi ise rekreasyon aktivitesidir (Kocaekşi, 2012: 5).

Genel anlamda ifade etmek gerekirse, rekreasyon; insanların boş zamanlarında eğlence ve tatmin dürtüleriyle gönüllü olarak etkinliklere katılımıdır (Sağcan, 1986: 5). Ve kişilerin akıl, ruh ve beden bütünlüğünün yeniden yapılanması kavramını içeririr (Kelly, 1982: 26).

Spor yaparak para kazanan bireyler için uğraştıkları spor dalları birer iş niteliği taşıdığından rekreasyonel faaliyet olamazlar. Ama aynı bireylerin iş dışında aynı branşta arkadaşlarıyla tamamen zevk için, boş zamanlarında gerçekleştirdikleri aktiviteler rekreasyonel bir faaliyet haline gelmektedir. Spor rekreasyonel faaliyetlerin en ilgi çekeni, en kapsamlı ve en çeşitli alanını oluşturmaktadır (Kocaekşi, 2012: 7).

İnsanın yoğun çalışma yükü, rutin hayat tarzı veya olumsuz çevresel etkilerden tehlikeye giren veya olumsuz etkilenen bedenin ve ruhi sağlığının tekrar elde etmek, korumak veya devam ettirmek, aynı zamanda zevk ve haz almak amacıyla, kişisel doyum sağlayacak, tamamen çalışma ve zorunlu ihtiyaçlar için ayrılan zaman dışında kalan bağımsız ve bağlantısız boş zaman içinde isteğe bağlı ve gönüllü olarak ferdi veya grup içinde seçerek yağtığı etkinliklere rekreasyon denir (Karaküçük, 1999: 59).

3.1. Rekreasyonun Tarihsel Gelişimi

Tarihsel araştırmalara göre geçmiş kültürlerin hemen hepsinde rekreasyonel etkinlikler az veya çok yer almaktadır. Rekreasyonun gelişimi ilk medeniyetlerden günümüze kadar aşamalar halinde gelişerek ve çeşitlenerek gerçekleşmiştir (Hazar, 1993: 17-18). Rekreasyon farklı değer, dil, yaşam şekilleri olan kültürlerde farklı biçimler almıştır. Ayrıca insanoğlu var olduğundan bu yana her durumda keyif alacağı boş zaman etkinlikleri yaratmıştır. Romalıların araba yarışları ve diğer eğlenceleri izledikleri Collesium'ları vardı. Yunanlıların drama ve komediler izledikleri devasa amfi tiyatroları vardı. Ayrıca dünyanın en büyük eğlencesi olan spor olimpiyatlarını icat ettiler. En eski uygarlıkların incil kitaplarında anlatıldığı gibi şarkı ve ilahiler söylemek, dans, müzik ve diğer formları boş zaman ve rekreasyon eğlenceleri olarak kabul edilir (Karaküçük., 2016: 162).

İlk medeniyetlerde insanlar yaşam boyunca katlandıkları tüm yorgunluklardan, sıkıntılardan uzaklaşmanın manevi alemde ve ebedi huzurla münkün olabileceği inancındaydılar. Sonraları bu ihtiyaç; yaşlılıkta dinlenme, mevsimlik tatil yapma ve en nihayet günün boş vakitlerinde rekreasyona yönelme şeklinde gelişmiştir (Hazar, 2014: 50). Bu dönemin en önemli faaliyeti karın doyurma olduğundan ancak arta kalan zamanlarda eğlenme ya da oyun oynama gibi faaliyetlere vakit ayrılabiliyordu.

Eski Mısır'da rekreasyon faaliyetlerine daha çok zengin ve üst düzey sınıflar katılmaktaydı. Faaliyetler daha çok bu sınıfların boş zamanlarını değerlendirme amacıyla düzenleniyordu. Bu dönemdeki rekreasyon faaliyetlerinin çoğunluğu sportif faaliyetler, savaş oyunları, avlanma ve danstan oluşuyordu (Kocaekşi, 2012: 8).

Roma Döneminde yapılan rekreasyon aktiviteleri içinde en göze çarpanı ise gladyatör dövüşleriydi. Ancak bu faaliyete katılanlar daha çok kölelerden oluşmaktaydı. Romalılar ise izleyici, diğer bir ifade ile pasif katılımcılardı. Bu dönemde yapılan diğer rekreasyon aktiviteleri de zengin malikânelerinde düzenlenen eğlencelerdi (Kocaekşi, 2012: 8).

Orta çağı incelediğimizde bu dönemin boş zaman ve rekreasyon etkinlikleri daha çok asil sınıfın çalışmaları üzerine kuruludur ve eğlence için çok az zaman vardır. Öte yandan mızrak dövüşü turnuvaları, avcılık ve satranç, dama gibi oyunlar bu

dönemde pekişmiştir. Orta çağda boş zaman aylaklık olarak nitelenmiş ve kilise eğlence gibi birçok faaliyeti yasaklamışsa da bu dönemde farklı biçimlerde boş zaman ve rekreasyon faaliyetleri görülmektedir (Karaküçük., 2016: 162-163).

Rönesans, klasik sanat ve edebiyatın doğuşunu temsil etmektedir. Bu dönemde pek çok zengin aile boş zamanlarını opera, sergi ve tiyatroya giderek değerlendirirlerdi. Bu dönemde yapılan rekreasyon faaliyetleri daha çok sanatsal aktivitelerden oluşan ve pasif nitelikli etkinliklerdir (Kocaekşi, 2012:9). Rekreatif etkinliklerle birlikte özgürlük ve yaratıcılık gibi kavramlar dikkat çekici hale geldi.

Sanayi Devriminin ardından ortaya çıkan artık üretim, refah artışı, çalışma saatlerinin kısalması ve ortaya çıkardığı ihtiyaç, boş zaman kavramının önemini artırmıştır. Özellikle çalışma saatlerinin azalması ile "insan çalışmaya ne kadar fazla zaman ayırıyorsa, eğlence ve dinlenmeden de o kadar uzaklaşıyordur" fikri doğrultusunda çalışan insanlar rekreatif etkinliklere yönelmiş oldu (Karaküçük, 1999: 27).

3.2. Türkiye'de Rekreasyonun Tarihsel Gelişimi

Rekreasyonun Türkiye'deki gelişimini incelemek için öncelikle Anadolu'nun öncesi Türk toplumlarının, Selçukluların, Osmanlı İmparatorluğunun ve batılı toplumların rekreasyonel etkinliklerinin incelenmesi gerekir (Sevil, 2016: 59).

Anadolu öncesi Türk toplumlarında insanlar, kadın ve erkek ayrımı yapmadan tarım ve hayvancılıkla uğraşır, savaş hazırlıkları yapar, atıcılık, silah kullanma, savaş taktikleri gibi etkinliklerle zaman geçirirlerdi. Çalışma saatleri dışında savaş hazırlıkları oyuna dönüşür, özellikle at üzerinde oyunlar oynanırdı (Karaküçük, 1999: 51).

Selçuklu döneminde lonca zanaat örgütlerinin doğması ve ahilik geleneği, Türklerin rekreasyon yaşamına yön vermiştir. Lonca üyesi olan erkekler iş bitiminde yemekli toplantılarda bir araya gelirlerdi. Ahilik, köylere, hatta göçerlere kadar, spor ve şenlikleri götürmüştür. Ahilik teşkilatı, bu tür etkinliklerle bizzat ilgilenmiş, kendi tüzüklerine göre gençlerin sportmence yetişmesi için özen göstermiştir (Kocaekşi, 2012: 9).

Selçuklu döneminde Ahi Birlikleri rekreasyonel etkinliklere yön vermiştir. Birlik üyesi erkekler iş bitiminde yemekli toplantılarda bir araya gelirlerdi. Köylerde spor ve şenlikler düzenlenirdi (Hazar, 2014: 52).

Türk toplumunda dinin etkisiyle rekreasyonel yaşam her dönemde büyük çeşitlilik ve zenginlik kazanmıştır. Cami ve yatır ziyaretleri, mevlit, bayram ve ramazan eğlenceleri, dini sohbetler ve toplantılar bunlardan sadece bir kaçıdır (Karaküçük, 2016: 434).

Osmanlı döneminde, rekreasyon alışkanlıkları daha çok eğlence ağırlıklıdır. Kadınların, evlerde masal ve hikâye anlatma, saz çalma ve şarkı söyleme ile erkeklerin ise kahveye gitme, yabancıların uğraştığı spor müsabakalarını izleme, bunun yanında avcılık, atıcılık gibi etkinliklerle ilgilenerek boş zamanlarını değerlendirdikleri görülmektedir. Aynı dönemde batılılaşma sürecine giren Türk toplumunun rekreasyon yaşamında değişimler görülmüştür. Avrupa'da moda olan bisiklet, rugby, kriket, polo, tenis, beysbol ve hentbol gibi sporlar azınlıkların tercih ettiği spor branşları olmuştur. Bunun yanında tiyatrolar ve müzikli gazinolar da bu süreçte popüler olmaya başlamıştır (Kocaekşi, 2012: 9).

Türk kültüründe önemli bir yere sahip olan kahvehanelerde tavla, satranç, müzik gibi araçlar kapalı alan rekreasyon faaliyetlerine örnek verilebilir. Ayrıca özellikle tanzimat fermanıyla beraber Osmanlı aydını ve seçkin sınıfı batı müziğine yönelmiş, opera ve tiyatroya ilgi duymaya başlamış; Fransız mürebbiyelerle piyano, batı dansları gibi etkinlikler hayatımıza girmiştir.

3.3. Türkiye'de Günümüz Rekreasyonel Durumu

Türkiye Cumhuriyeti'nin kurulması ile birlikte, hızla artan sanayileşme ve bunun sonucu ortaya çıkan kentleşme rekreasyon ihtiyacını arttırmıştır. Tatil kavramının çalışan kesimle beraber toplumda yaygınlaşması, gelir düzeyinin yükselmesi, eğitim imkânlarının artması, ulaşım ve haberleşmedeki yenilikler ve dışa açılma gibi nedenler, çalışma dışı zaman içinde boş zamanın kullanılması ve değerlendirilmesinin gerekliliği sonucunu ortaya koymuştur. Cumhuriyetin ilanından sonra devlet, toplumun sanat, kültür ve spor yaşamını geliştirmek amacıyla önemli atılımlar gerçekleştirmiştir. 1933 yılında kurulan Güzel Sanatlar Genel Müdürlüğü, 1936 yılında kurulan konservatuar, 1949 yılında kurulan Devlet Tiyatroları, Devlet

Senfoni Orkestrası ile Devlet Opera ve Balesi ve 1989 yılında kurulan Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü bu atılımlara birer örnektir. Ayrıca birçok üniversitede açılan rekreasyon bölümleri ve birçok şehirde kurulan rekreasyon alanları rekreasyona verilen önemin diğer göstergeleridir (Kocaekşi, 2012: 9).

Emeklilik ve işsizlik dönemlerinde sahip olunan boş zamanın yoğunluğu ile bu zaman diliminin yeterli düzeyde nitelikli ve işlevsel değerlendirilmemesi "boş zaman" olgusunun eğlenme, dinlenme ve kendini geliştirme gibi işlevlerinden yeterince yararlanılamamasının nedeni olarak ileri sürülebilir. Daha iyi yaşam endeksine göre, Türkiye'nin alt sıralarda yer alması bu durumu yeterince açıklamaktadır (Karaküçük, 2016: 441).

Türkiye'de çalışanlar belki de gereğinden fazla boş zamana sahiptir. Yılda yaklaşık 108 gün hafta sonu tatili bulunmakta, ayrıca resmi tatiller ve yıllık izinlerle bu rakam yılın 1/3'ünü geçmektedir. Yarım gün, kısmi çalışmalar ve akşam boşlukları ile bu rakam daha da yükselmektedir (Karaküçük, 2016: 312).

Tarımda mevsimlik iş, sayısı her yıl artan işsiz kişilerin işsizlikten doğan boş zamanları, öğrencilerin derslerden arta kalan boş zamanları – özelliklle açık öğretim fakültesi öğrencileri-, sosyal kurum ve cezaevlerindeki kişiler ile sayısı milyonları bulan evhanımlarının mevcut boş zamanları ülkemizde rekreatif etkinlikler için yeterli boş zaman olduğu anlamına gelir.

Günümüz Türkiye'sinde boş zamanların değerlendirilmesi genellikle pasif bir görüntü vermektedir. TV izlemek, radyo dinlemek, sinemaya, tiyatroya, spor karşılaşmalarına gitmek, arkadaşlarla amaçsız dolaşmak, kahvehane ve birahanelere gitmek, gazete okumak gibi etkinlikler bu görüntüye birkaç örnek oluşturmaktadır (Karaküçük, 1999: 314). Son birkaç yıldır sosyal medya için harcanan zaman saydığımız bu etkinliklerin çok daha üzerindedir.

3.4. Rekreasyonun Özellikleri

Rekreasyonun başlıca özellikleri şunlardır:

- Rekreasyon; insanların boş zamanda katıldıkları etkinliklerdir. Ancak her boş zaman değerlendirilen zaman değildir.

- Gönüllü katılımı gerektiren etkinliklerdir.
- Doyum sağlayıcı etkinliklerdir.
- Çalışmanın tam karşıtıdır. Çalışılmayan zamanla ilgilidir.
- Tembellik değildir. Zihinsel, fiziksel ve ruhsal güç kazanma amacıyla bireylerin veya grupların; sosyal, kültürel, ekonomik, fizyolojik imkanlarıyla bağımlı olarak boş zamanlarında katıldıkları etkinliklerdir.
- Yıpranan bireylerin yenilenmek için yöneldikleri etkinliklerdir.
- İnsanların başarı kazanma, takdir edilme, yeni deneyimler edinme, statü kazanma ihtiyaçlarına yöneliktir.
- İnsanların başkalarıyla birlikte yaptığı gibi kendi başlarına da yapabildiği etkinliklerdir. Örneğin; kitap okuma, müzik dinleme vb.
- Rekreasyona katılan bireyler zamanı ve yeri kendileri seçerler.
- Rekreasyonun her kişiye göre bir amacı vardır.
- Rekreasyon ahlaki ve manevi değerlere uygun olmalıdır.
- Rekreasyon bir faaliyeti gerçekleştirirken, ikinci veya daha fazla faaliyetlere ilgi duyma olanağı sağlar.
- Yabancı ülke ve kültürleri rencide edici unsurlar taşımamalıdır.
- Renk, ırk, milliyet ayrımı yapılmamalıdır.
- Rekreasyon yolu ile kültürel eylemler tekrarlanır. Böylece gelecek kuşaklara kültür aktarımı sağlanır.
- Müzik, spor, oyun vb. rekreasyon türleri tıpta iyileştirici ve tedavi edici olarak da kullanılmaktadır.
- Rekreasyonel etkinliklerin belirlenmesinde insan ihtiyaçları ele alınmalıdır.

Çocuklar oyun yoluyla hayata hazırlanırlar. Sportif oyunları oynayan çocuklar sporda, sanata yönelik oyunları oynayan çocuklar sanatta başarılı olabilmektedirler.

İnsanlar fazla enerjinin dışarı atılması ile rahatlarlar (Hazar, 2014: 48-50).

3.5. Rekreasyonun Sınıflandırılması ve Alanları

Rekreaktif faaliyetler yapıldığı yer, zaman, katılımcı sayısı gibi birçok faktöre bağlı olarak sınıflandırılabilir. Yapılan bu sınıflamalarda göz ardı edilmemesi gereken, yapılan rekreasyonel faaliyetlerin birden çok sınıflamanın içerisinde yer alabileceğidir. Örneğin basketbol oynamak kentsel, grup, aktif, sosyal vb. birçok sınıflamaya dâhil edilebilir (Kocaekşi, 2012: 15).

3.5.1. Etkinliklere Katılma Şekline Göre Rekreasyon

Aktif Rekreasyon; rekreasyonel aktiviteye bireylerin aktif katılımıyla oluşan hareketli ve dinamik bir rekreasyondur. Aktif rekreasyona en önemli örnek spor yapmaktır. Diğer aktif rekreasyon faaliyetleri de bir müzik aleti çalmak, şarkı söylemek, tiyatro ve gösterilerde etkin rol almak, seyahat etmek vb. faaliyetlerdir (Kocaekşi, 2012: 16).

Pasif Rekreasyon; insanların kendilerinden bir şey katmadıkları ya da yapmak için aktif enerji sarf etmedikleri, etkinliklere katılmak yerine izledikleri, seyirci oldukları rekreasyon türüdür. Televizyonda tenis maçı izlemek, bir stadyumda futbol karşılaşmasına gitmek, tiyatro oyunu izlemek vb. faaliyetlerdir (Kocaekşi, 2012: 16).

Aktif, etkin ve olumlu rekreasyon için toplumun duyduğu ihtiyacın yeterince giderilememesi durumunda bu ihtiyacın karşılanabilmesi için süratli ve yoğun bir biçimde pasif ve olumsuz etkinlikler içeren bir eğlence sanayii ortaya çıkmaktadır. Bu eğlence sanayii çalışmanın azalmasıyla kazanılan boş zamanı büyük bir zahmete girmeden öldürmeye yardım etmektedir. Bayağı bir edebiyat, çeşitli yayınlar, kötü filmler zevkleri ve duyguları bozup yozlaştırmakta, kumar salonları, içkili yerler insanların yaratıcı, eser yapıcı mutluluğunu bozup yok etmektedir (Karaküçük, 1999: 91).

3.5.2. Yerel Sınıflamaya Göre Rekreasyon

Kentsel Rekreasyon; Sinema, tiyatro, eğlence yerleri, hayvanat bahçesi, müze, şehir parklarında yapılan aktiviteler kentsel alanda yapılan rekreasyonel faaliyetlere örnek olarak gösterilebilir (Kocaekşi, 2012: 16).

Kentsel rekreasyon etkinlikleri daha çok kısa süreli boş zamanlarda ve insanların yakın çevrelerinde kolayca ulaşabilecekleri faaliyetlerden oluşmaktadır ve bu uygulamalar geniş bir ticari potansiyeli de doğurmaktadır (Karaküçük, 1999: 77).

Kırsal Rekreasyon; şehir merkezinin dışında çoğunlukla işlevsel, manzarası güzel, rekreatif aktiviteleri yapmaya uygun orman, su kenarı ve dağlık bölgelerde yapılan etkiliklerdir. Kırsal rekreasyon faaliyetlerine; zevk için yapılan yürüyüşler, su sporlarıyla uğraşma, balık tutma, dağcılık, motor sporları, bisiklete binme, doğa incelemeleri, arkeoloji, mağaracılık, deniz altı faaliyetleri, piknik yapma gibi etkinlikler örnek olarak verilebilir (Kocaekşi, 2012: 16). Ayrıca kampçılık bunun en başında gelir.

Kırsal rekreasyon faaliyetleri aslında kırsal kökenli değil, tersine şehirden çıkmış, ancak geniş arazi kullanımı ve bazı doğal özellikler gerektirdiğinden kırsal alanda yapılabilen rekreatif etkinliklerdir. Kırsal rekreasyon etkinlikleri tatilin süresine veya bu alanların mesafesine göre değişkenlik göstermektedir (Karaküçük, 1999: 77-78).

3.5.3. Mekânsal Açıdan Rekreasyon

Açık Alan Rekreasyonu; açık havada yapılan, arazi kullanımı olan ve doğa ile iç içe yapılan faaliyetleri kapsamaktadır. Açık alanlardaki hareket özgürlüğü bireyin ya da grubun doğal kaynakları en verimli şekilde kullanması ile dinamik durum içerisinde birebir yer almasını sağlamaktadır. Katılımcılar bu etkinliklerde gruba ait olma, sinerji yaratma, beraber iş yapabilme yeteneği, ortak paylaşım, risk alma, özgüven, liderlik, çözüm odaklı strateji geliştirme vb. bireysel ya da gruba özgü oluşabilecek temel kişilik yapılanmasına özgü davranışlarının canlanması ya da daha da etkin hale gelmesini amaçlamaktadır. Balonla gezme, bungee jumping, yüzme ve milli parklarda, tabiat parklarında ve orman içi dinlenme alanlarında yapılan faaliyetler açık alan rekreasyonuna örnek olarak verilebilir (Kocaekşi, 2012: 16).

Kapalı Alan Rekreasyonu; toplumun kullanımına ayrılmış kapalı mekanlardaki ve evlerdeki boş zaman değerlendirme etkinlikleridir. Bazıları şunlardır:

- Klüp ve derneklerdeki kapalı mekân etkinliklerine katılma ve bu etkinlikleri izleme
- Çalışma dışı amaçlarla kapalı alanlardaki sergi, defile vb. etkinlikleri izleme
- Kongre, kutlama vb. katılma
- Kapalı tesislerdeki spor müsabakalarına katılma
- Kurslara (ahşap boyama, dikiş, nakış vb.) katılma
- Evde televizyon izlemek, kitap okumak, bakım onarım yapmak aile eğlencelerine katılmak vb (Hazar, 2014: 38-39).

3.5.4. Katılımcıların Sayısına Göre Rekreasyon

Bireysel Rekreasyon; örneğin, kişilerin herhangi bir yerde tek başına müzik dinlemesi, yürümesi, yüzmesi, koşması, resim yapması vb. faaliyetleridir.

Grup Rekreasyonu; insanların grup halinde boş zamanlarını değerlendirmeleridir. İnsanlar grup rekreasyon etkinliklerine katılımı sayesinde bir grubun üyesi olur ve o topluluğun özelliklerini taşırlar. Grup rekreasyon faaliyetlerine takım sporları müsabakaları, toplu piknik ve rekreatif olarak yapılan toplu müzik etkinlikleri örnek gösterilebilir (Kocaekşi, 2012: 16).

3.5.5. Fonksiyonel Açıdan Rekreasyon

Ticari Rekreasyon; İnsanların ücret karşılığında katıldıkları boş zaman değerlendirme etkinlikleridir. Diğer bir ifade ile ticari amaçlı olarak organizatörlerin düzenledikleri ve katılımcıların ücret ödeyerek yararlandıkları etkinliklerdir. Örneğin; konserler, talih oyunları, yabancı dil kursları, rafting vb (Hazar, 2014: 41).

Sosyal Rekreasyon; insanların sosyal ilişkiler kurmak ve kurulan bu ilişkileri kuvvetlendirmek ve geliştirmek için katıldıkları etkinliklerdir. Arkadaş toplantıları,

doğum günleri, partiler, yemekler, davetlere katılma sosyal rekreasyon etkinlikleri arasında sayılabilir (Kocaekşi, 2012: 17).

Estetik Rekreasyon; Pasif bir nitelik taşımakla beraber genellikle sanatsal faaliyetleri izlemek gibi etkinlikleri içerir. Çoğunlukla belli gelir düzeyinin üzerindeki kişilerin katılımını sağladığı rekreasyon türüdür.

Sağlık Rekreasyonu; sağlığı koruyucu, tedavi edici boş zaman değerlendirme etkinlikleridir. Örneğin (Hazar, 2014: 42);

- Sportif etkinlikler
- Termal (kaplıca, ılıca vb.) etkinlikler
- Fitness merkezleri
- Türk hamamı
- Sauna
- Masaj
- Rekreasyon terapisi
- Yaylacılık

Entellektüel (Zihinsel) Rekreasyon; birçok birey rekreasyon etkinliklerine katılırken bilgi ve anlayışlarını arttırarak yaşamlarını zenginleştirmeyi hedeflerler. Bu etkinlikler öğrenme ve zihin üzerinde yoğunlaşır. Pasif bir nitelik taşıyan bu eylemler, daha çok yüksek eğitim ve kültür düzeyindeki insanların yaptıkları rekreasyon faaliyetleridir. Örneğin; sanat ve politika toplantılarına katılma, konferanslara gitme gibi etkinliklerdir (Kocaekşi, 2012: 17).

Sanatsal Rekreasyon; insanların sanatsal becerilerini geliştirici ve arttırıcı etkinliklerdir (Hazar, 2014: 44-45).

- Ağaç oymacılığı
- Sepetçilik

- Tasarım
- Kuyumculuk
- Boyama
- Seramik işleri
- Ağaç işleri
- Metal işleri
- Heykelcilik vb.

Kültürel Rekreasyon; kişilerin boş zamanlarını eski sanat ve tarihi eserleri gezmek için değerlendirmeleridir. Aynı zamanda bu etkinlikler kişilere kültürel anlamda katkı sağlamaktadır.

- Turistik geziler
- Sergi, festival, panayır, şenlik vb. etkinliklerde aktif rol oynama veya etkinlikleri izleme

Turistik Rekreasyon; insanların turizm olayına katılarak boş zamanlarını değerlendirmeleridir. Diğer bir deyişle turistik boş zaman diliminde gerçekleştirilen boş zaman değerlendirme etkinlikleridir.

- Yat gezilerine katılma
- Animasyon etkinliklerine katılma
- Doğal ve kültürel turistik değerleri görme

Şayet rekreasyon etkinliği turizm işletmeleri tarafından turistlere sunuluyor ve yönetiliyorsa bu etkinlikler aynı zamanda animasyondur (Hazar, 2014: 46).

3.5.6. Zamansal Açıdan Rekreasyon

Günlük Rekreasyon; genellikle bireyin yakın çevresinde, oldukça kısa mesafelerde ve gün içindeki boş zamanlarında gerçekleştirdiği rekreasyon

etkinlikleridir. Ev hanımlarının gün içinde ev işlerinden arta kalan boş zamanlarında arkadaşlarıyla yaptığı etkinlikler, öğrencilerin ders aralarında arkadaşlarıyla basketbol, masa tenisi vb. oyunlar oynaması ve çalışanların çalışma saatleri arasında gerçekleştirdiği bireysel ve grup etkinlikleri günlük rekreasyona örnek olarak verilebilir (Kocaekşi, 2012: 17).

Tatil Rekreasyonu; Hafta sonu, bayram ve yıllık tatillerde oluşan boş zamanlarda gerçekleştirilen etkinlikleri kapsar. Tatil rekreasyonu üç alt grupta toplanabilir. Bu alt gruplardan ilki hafta sonu rekreasyonudur. Bireylerin hafta sonlarındaki boş zamanlarında gerçekleştirdiği rekreasyon faaliyetleri bu grupta yer alır. Hafta sonu rekreasyonuna bireylerin, bireysel veya toplu olarak sinemaya gitmesi veya taraftarı olduğu bir takımın maçını izlemesi örnek olarak verilebilir. Tatil rekreasyonunda ikinci alt grup bayram rekreasyonudur. Bireylerin milli ve dini bayram tatillerinde gerçekleştirdikleri rekreasyon faaliyetlerinden oluşur. Tatil rekreasyonunda son alt grup ise yıllık izin zamanlarında yapılan yıllık tatil rekreasyonudur. Yıllık izin zamanlarında yurtiçi ve yurtdışına yapılan geziler, yüzme ve kayak vb. bu tip rekreasyona örnek olarak verilebilir (Kocaekşi, 2012: 17-18).

Değişken Rekreasyon; Çalışan bireylerin emekli olduktan sonra yaptıkları rekreasyonel etkinliklerini içerir. Değişken rekreasyona en tipik örnekleri kadınların emekli olduktan sonra yaptıkları el sanatları faaliyetleri ve grup halinde yapılan gezilerdir (Kocaekşi, 2012: 18).

3.3.7. Yerel Sınıflamaya Göre Rekreasyon Çeşitleri

Yerel sınıflamaya göre rekreasyon çeşitleri iki grupta incelenebilir (Hazar, 2014: 46-47).

Kentsel rekreasyon; kent sınırları içerisinde ve özellikle kent merkezinde gerçekleştirilen rekreasyonel etkinliklerdir.

- Sinema
- Tiyatro
- Müze turu vb.

Kırsal rekreasyon; kent dışında ve çoğunlukla etkinlik için uygun doğal güzelliklerin bulunduğu alanlarda gerçekleştirilir.

- Yürüyüş
- Piknik
- Yön bulma
- Doğa fotoğrafçılığı vb.

3.3.8. Yaşam Biçimi Açısından Rekreasyon Çeşitleri

Rekreasyona katılan bireylerin içinde bulunduğu yaşam biçimi açısından rekreasyon; alışılmış (olağan) yaşam rekreasyonu ve alışılmamış (olağanüstü) yaşam rekreasyonu olmak üzere iki grupta sınıflandırılır.

Alışılmış yaşam rekreasyonu, bireylerin sürekli ikamet ettikleri (yaşadıkları, çalıştıkları, her gün okula veya işe gidip geldikleri) yörede gerçekleştirilen etkinliklerdir.

Alışılmamış yaşam rekreasyonu, bireylerin sürekli ikamet ettikleri yöre dışında genellikle turistik seyahate çıkarak gittikleri yörede katıldıkları etkinliklerdir.

3.6. Rekreasyon İhtiyacının Nedenleri

Rekreasyon analizleri için; rekreasyon imkanlarından yararlananlar veya rekreasyon etkinliklerine katılanlar bakımından rekreasyon ihtiyaçlarının neler olduğu ve nasıl giderilmesi gerektiğinin bilinmesi konularının incelenmesi önem taşımaktadır. Rekreasyonel ihtiyaçlar, insan davranışlarına temel olabilecek tek bir neden veya unsura bağlı kalınmaksızın birçok nedenden dolayı analiz gerektirmektedir (Karaküçük, 1999: 84-85).

Türk Dil Kurumu Sözlüğü'nde gereksinim anlamıyla karşılanan ihtiyaç kavramı, insanların bir şeyin eksikliğini duyduğu zaman bu eksikliği giderecek amaçlı eylemlerde bulunarak tatmin olmak istemesi demektir.

Tüm isanların farklı olması sebebiyle ihtiyaçları ve öncelikleri de farklıdır.

Rekreatif etkinlikler anlamında yorumlarsak kimileri boş zamanlarında spor yapmaktan keyif alır, kimileri sanatsal faaliyetlere yönelir.

Rekreasyon uygulama hedefleri aşağıda Maslow'un ihtiyaçlar hiyerarşisinin en tepesinde bulunan kendini gerçekleştirme ihtiyacı çerçevesinde değerlendirilir.

5. Kendini gerçekleştirme

4. Saygınlık ve statü

3. Ait olma ve sosyal ihtiyaçlar

2. Güvenlik

1. Temel fizyolojik ihtiyaçlar

Rekreasyona duyulan ihtiyaç rekreasyonel faaliyetlerin kişisel ve toplumsal olarak sağladığı faydalardan ileri gelmektedir. Kişisel yönden; fiziki sağlık gelişiminin yaratılması, ruh sağlığı kazandırılması, insanı sosyalleştirmesi, yaratıcılık, kişisel beceri ve yeteneğini geliştirmesi, çalışma başarısı ve iş verimine etkisi, ekonomik hareketlilik, insanı mutlu etmesi, toplumsal yönden ise; toplumsal dayanışma ve bütünleşmeyi sağlaması ve demokratik toplum yaratılması rekreasyona duyulan ihtiyacın nedenlerinden bazılarını oluşturmaktadır (Karaküçük, 1999: 92-93).

3.7. Rekreasyonel Etkinliklerin Yararları

Rekreasyon insanlar için evrensel bir ihtiyaçtır. Tarihin her devrinde ve dünyanın her yerinde insanlar kendilerini gerçekleştirmek ve boş zamanlarını değerlendirebilmek için rekreasyona ihtiyaç duymuşlardır. Rekreaktif faaliyetlere yoğun olarak katılan insanlarla, bu faaliyetlerden yoksun kalan insanlar arasında sağlık yönünden, çevreye ve kanunlara karşı tutum bakımından önemli farklılıklar görülmektedir. Rekreaktif faaliyetler yaşam kalitesini arttıran ve hayata anlam kazandıran faaliyetlerdir. Bu bakımdan dünyanın her yerinde insanlar fiziksel, ruhsal ve toplumsal yararları nedeniyle rekreaktif faaliyetlere katılmaktadırlar. Değişen yaşam koşulları ve bu koşulların insanlar üzerinde yarattığı stres, rekreasyon alanlarında azaltılabilmektedir. Özellikle şehirde yaşayan insanların fizyolojik ve ruhsal sağlıkları bozulmaktadır. Rekreasyon faaliyetleri, insanların günlük

yaşamlarındaki baskılardan kurtulmalarına ve birbirleriyle ve çevreleriyle olan ilişkilerini düzenlemelerine yardımcı olur. Rekreasyon ihtiyacı sosyal konumlara paralel olarak farklılıklar gösterse de rekreasyona duyulan ihtiyacın nedenleri, diğer bir ifadeyle rekreasyonun yararları şu başlıklar altında toplanabilir; fiziksel yararlar, toplumsal yararlar ve psiklojik yararlar (Kocaekşi, 2012: 14).

Fiziksel Yararlar; Boş zamanlarını rekreatif etkinliklere ayıran bireyler zararlı alışkanlıklardan uzak durur, yaşam kalitelerini artırır. Özellikle sanayi devriminin ardından makineleşme ile beraber iş hayatında geçmişe göre daha hareketsiz bir döneme girilmesi ve ofis işlerinin artması kişilerin sağlığını tehdit ettiğinden; boş zamanların fiziksel etkinliklerle doldurulması bireylerin hareket ihtiyaçlarını karşılamaktadır.

Toplumsal Yararlar; Gün geçtikçe modernleşen toplum yaşantısı bir yandan bireylerin refah düzeyini arttırırken, diğer yandan insanların yalnızlaşmalarına ve içlerine kapanmalarına neden olmaktadır. Bunun yanında yaşanan ekonomik sıkıntılar, din, dil, ırk, eğitim, kültür vb. farklıklar insanları giderek birbirinden uzaklaştırmaktadır. Oysa insan doğası gereği sosyal bir varlıktır ve insan ihtiyaçları yalnızca fizyolojik ihtiyaçlardan değil, bunun yanında sosyal ihtiyaçlardan da oluşmaktadır. Bu bağlamda, rekreasyon faaliyetleri insanların sosyalleşmelerinde büyük önem taşımaktadır. Rekreasyon faaliyetleri ile kişilerin ve grupların bir araya gelmesi toplumsal ilişkileri geliştirir, dayanışma ve yardımlaşmayı sağlar. Ayrıca serbest hareket ve düşünce imkânı, dayanışma ve yardımlaşma ile demokratik bir toplumun yaratılmasını kolaylaştırır (Kocaekşi, 2012: 14).

Psikolojik Yararlar; rekreatif etkinlikleri beden sağlığının yanında kişilerin ruhsal sağlığına da katkıda bulunur. Modernizmin getirdiği şehir hayatı, yoğun iş yaşantısı gibi etkenler kişilerin birbirine yalnızlaşmasına yol açmakta; öte yandan özellikle gruplar halinde yapılan rekreatif etkinlikler sayesinde sosyalleşme ve kişilerin mutlu olması sağlanmaktadır. Moral ve motivasyon anlamında iyi hisseden bireylerin çalışma yaşantısına olumlu etkisi olacağı gibi, toplumsal hayatı da pozitif etkiler. Bu tür toplumlarda suç işleme oranları düşer, ruhsal gerilimler en aza iner.

4.Tutum Kavramı

Tutum, genel anlamda, bireyin çevresindeki herhangi nesne ya da olguya

karsı sahip olduğu tepki eğilimini ifade eder. Tutumun konusu, insanın fark ettiği ve aklında yer olan tüm her şey olabilir. Fazio'ya göre tutum; insan beyninde yer alan anıların birlikteliği olup, bu anılar sonucunda tutum nesnelerine karşı olan değerlendirmelerdir (Fazio, 2005: 603-637).

4.1.Tutumun Öğeleri

Tutum hakkında yapılan bütün tanımlarda dört ortak payda görülmektedir. Bunlar; tutum kavramının öncelikle toplumsal tutumları ifade etmesi duygusal ve zihinsel öğelerden oluştuğu, tutumların yeni öğrenilen deneyimler karşısında değişken olduğu ve son olarak da tutumların gözlemlememesinden kaynaklı olarak söz, tavır, mimik gibi davranıs biçimlerinden yola çıkarak yorumlanmalarıdır (İnceoğlu, 2000). Bu ortak paydalar tutumun öğeleri ile ilişkilidir. Bunlar; bilişseli duyuşsal ve davranışsal öğelerdir.

4.1.1. Bilişsel (Zihinsel) Öge

Kişinin çevresinde birçok çevresel uyarıcılar vardır. Birey bu uyarıcalar hakkında doğrudan (kendi okuyarak, görerek vb.) veya dolaylı olarak (birinden duymak, medya aracılıgıyla vb.) çesitli bilgiye, inanca veya tecrübeye sahiptir. Buradan hareketle, tutumların bilişsel öğeleri, bireyin belirli bir tutum nesnesine ilişkin olgu, bilgi ve inançlarını da içeren düşüncelerinden oluşur (Dönmez, 2007).

4.1.2. Duyuşsal (Duygusal) Öğe

Duyuşsal öge; bireyin herhangi bir olaya, duruma, çevre ile ilgili olan bütün uyarıcılara yani tutum nesnelerine ilişkin duygu ve heyecanlarından, olumlu ve olumsuz değerlendirmelerinden oluşur (Dönmez, 2007). Burada tutum, bireyi bir nesne ile karşılaştırıldığında olumlu-olumsuz tarzda cevap vermeye hazırlayan bir his durumundadır (Anderson, 1988).

4.1.3. Davranışsal Öğe

Bireyin söz, tavır ve diğer hareketlerinden gözlemlenebilen, tutum nesnesine karşı olumlu ya da olumsuz davranma eğiliminden oluşur. Kişinin alışkanlıkları, normları, alt kültürlerin birey üzerindeki etkisi, tutum konusunun bireyin hoşuna

gidip-gitmeme durumları birey davranışşı üzerinde etkilidir (Dönmez, 2007).

4.2. Tutumların Ölçülmesi

Genel anlamda toplum, toplumda varolan ilişkiler ve olaylar ile daha kalıcı değerlerin ortaya çıkarılması ve ölçülmesi için oldukça çaba harcanmıştır. Fakat bireylerin tutumlarını doğrudan gözlemlemek olanaksızdır. Bununla beraber, bireylerin davranışlarının, bireylerin kendilerine özgü tutumlardan kaynaklandığı düşüncesi çok yaygındır.

Tutumların araştırılmasının sebebi; davranışları ölçmenin yerini alan bir şey olması yanında bazen de davranışları öngörmeyi sağladıklarının düşünülmesidir (Özgüven, 1994).

Tutumları ölçmek için kullanılan ölçekleri şu şekilde sıralayabilirz: yerleşmiş ve kullanması kolay Likert Ölçeği, Thurstone Ölçeği (eşit görünen aralıklar tekniği), Osgood'un Ayrımsal Anlam Ölçeği, Bogardus'un Toplumsal Mesafe Ölçeği ve Guttman (Birikimli Ölçekleme Tekniği) Ölçeği (Anderson, 1988). Yukarıda da belirtildiği gibi likert ölçeği, tutum ölçekleri içinde en yaygın olarak kullanılanıdır. Çünkü bu ölçekler hem daha kolay geliştirilmekte hem de diğerlerine nazaran daha kullanışlıdır. Genellikle bireylerin kimlikleri gizlenerek, daha samimi cevaplar almayı hedefleyen bu teknikte; bireyin kendini başkalarından daha fazla tanıdığı ve anladığı varsayımı geçerlidir. Bu sayede, verdiği bilgilerin doğruluğu artmaktadır.

Likert tipi tutum ölçeğinde derecelemeler, 3, 5, 7, 9, 11 şeklinde olabilir (Tavşancıl, 2002).

II. BÖLÜM

YÖNTEM

Tez çalışmasının bu bölümünde, araştırma problemlerinin incelenmesinde uygulanan araştırma yöntem ve teknikleri konusunda ayrıntılı bilgiler sunulmuştur. Bölüm içerisinde; kullanılan araştırma modeli, evren - örneklem, veri toplama araçları ve verilerin analizi süreçleri anlatılmıştır.

Araştırma Modeli

Araştırmada, bir konuya ya da olaya ilişkin katılımcıların görüşlerinin ya da ilgi, beceri, yetenek ve tutum gibi özelliklerinin belirlendiği tarama yöntemi kullanılmıştır. Araştırma betimsel tarama (survey) modeli kullanılarak gerçekleştirilmiştir. Betimsel tarama modeli, geçmişte ya da halen var olan bir durumu var olduğu şekliyle incelemeyi amaçlayan araştırma yaklaşımıdır. Araştırmaya konu olan olay, birey ya da nesne kendi koşulları içerisinde ve olduğu gibi tanımlanmaya çalışılır. Onları herhangi bir şekilde değiştirme, etkileme çabası gösterilmez. Önemli olan, onu uygun bir biçimde gözleyip belirleyebilmektir (Karasar, 2005). Başka bir deyişle; bir grubun belirli özelliklerini belirlemek için verilerin toplanmasını amaçlayan çalışmalara tarama araştırması denir. BESYO öğrencilerinin boş zamana karşı tutumlarını belirleyebilmek, öğrencilerin boş zaman faaliyetlerine daha yoğun bir biçimde katılabilmeleri ve daha kaliteli, daha verimli bir zaman programlamalarına katkı sağlamak üzere daha önceden oluşturulmuş anket maddeleri kullanılmıştır.

Evren ve Örneklem

Araştırmanın evrenini Kırkpınar BESYO'da okuyan 1230 öğrenci oluşturmaktadır. Yazıcıoğlu ve Erdoğan tarafından %95 güven aralığında örneklem sayısı 288 olarak hesaplanmaktadır. Bu 288 öğrenci tabakalı örneklem alma yöntemine göre seçilmiştir. Her sınıf seviyesinden kadın ve erkek öğrenciler olmak üzere rastgele belirlenmiştir (Yazıcıoğlu ve Erdoğan, 2004).

Örneklem Özellikleri

2014-2018 yılları arasında Kırkpınar BESYO'da öğrenim gören öğrencilerden 1. 2. 3. ve 4. sınıf öğretmenlik, antranörlük, spor yöneticiliği ve

rekreasyon bölümlerinden rastgele seçim yöntemiyle cinsiyet ayrımı olmaksızın belirlenmiştir. Öğrencilere Akgül ve Gürbüz, 2011 tarafından oluşturulmuş "Boş Zaman Tutum Ölçeği" uygulanmıştır. Elde edilen veriler SPSS 24.0 paket programı ile analiz edilerek sonuçları tartışılmıştır.

Tablo 1. ***Öğrencilerin Demografik Özelliklerine Göre Dağılımı***

Demografik Özellikler		**F**	**%**	**Toplam**
Cinsiyet	*Kadın*	155	50,8	305
	Erkek	150	49,2	
Bölüm	*Öğretmenlik*	52	17	305
	Antrenörlük	55	18	
	Yöneticilik	100	32,8	
	Rekreasyon	98	32,1	
Çalışma	*Tam Zamanlı*	28	9,2	305
	Yarım Zamanlı	118	38,7	
	Çalışmıyor	159	52,1	
Gelir	*2000TL aşağısı*	91	29,8	305
	2000TL-4000TL arası	124	40,7	
	4000TL yukarısı	90	29,5	

Tablo 1 incelendiğinde toplamda 305 kişilik öğrenci grubunun %50,8'ini kadınlar (n: 155), %49,2'sini erkekler (n:150) oluşturmaktadır. Araştırma grubu öğrencilerinin bölümleri incelendiğinde; öğretmenlik bölümü %17 (n:52), antrenörlük

%18 (n:55), spor yöneticiliği bölümü %32,8 (n:100), rekreasyon bölümü %32,1 (n:98) olarak görülmektedir. Araştırmaya katılan öğrencilerinin çalışma durumları incelendiğinde, %9,2'si tam zamanlı (n: 28), %38,7'si yarım zamanlı (n: 118) ve %52,1 çalışmayan (n:159) seçeneğini işaretlemişlerdir. Gelir durumları incelendiğinde, %29,8'i 2000TL ve aşağısı (n: 91), %40,7'si 2000TL-4000TL arası (n: 124) ve %29,5'i 4000TL yukarısını (n: 90) seçmiştir.

Verilerin Toplanması ve Veri Toplama Araçları

Çalışmada kullanılacak ölçme aracının Kırkpınar BESYO öğrencilerine uygulanması için en uygun zamanlar belirlenmiştir. Öğrencilerin boş olduğu ders ve ders aralarında okul idaresinden izin alınarak, çalışmada kullanılan ölçme aracı uygulanmıştır. Kullanılan nicel ölçme aracı bizzat araştırmacının kendisi tarafından dağıtılmıştır. Kullanılan ölçme aracının ismi; "Boş Zaman Tutum Ölçeği'dir. Öğrencilerin ölçme aracındaki sorulara verdiği cevaplar, araştırmacı tarafından ivedilikle elektronik ortama (Microsoft Excel) aktarılarak, analiz edilmeye hazır hale getirilmiştir. Analiz sonucundan elde edilen bulguların boş zaman ve rekreasyon kavramlarına değişik bir bakış açısı getireceği düşünülmektedir.

Veri Toplama Araçları

Çalışmada veri toplama aracı olarak kullanılan Boş Zaman Tutum Ölçeği (Ragheb ve Beard, 1982) tarafından geliştirilmiş (Akgül ve Gürbüz) tarafından Türkçeye uyarlama ve kültürümüze uygunluk çalışması yapılmıştır. Doğrulayıcı Faktör Analizi 36 madde ve 3 alt boyuttan (duyuşşal, bilişsel ve davranışsal) oluşan ölçek 5'li likert tipi olarak (Tamamen Katılıyorum, Katılıyorum, Kararsızım, Katılmıyorum, Hiç Katılmıyorum) düzenlenmiştir. Yine Gürbüz ve Akgül tarafından güvenirlik testi (Cronbach Alpha) yapılarak bilimsel çalışmalara uygun hale getirilmiştir.

Araştırmamızda kullandığımız bu ölçek tarafımızca geçerlik ve güvenirlik testleri yapılarak üç boyut için ayrı ayrı ve ölçek tek olarak araştırmamızdaki bağımsız değişkenler üzerinde uygulanmıştır.

Ölçeğin geçerliği için Doğrulayıcı Faktör Analizi kullanılmış olup; Doğrulayıcı faktör analizi, Yapısal eşitlik modellemesi psikoloji, sosyoloji, eğitim

araştırmaları, siyasal bilimler, pazarlama vb. araştırmalarında kullanılan bir tekniktir (Dow, Jackson, Wong ve Leitch, 2008). Temel olarak faktör analizi ve regresyon analizinin birleşimidir. Teorik modele göre oluşturulan tahmini kovaryans matrisinin, gözlenen verilerin kovaryans matrisine uygunluğunu test eder (Hox ve Bechger, 1995). Yapısal eşitlik modelleri; yol analizi, doğrulayıcı faktör analizi, yapısal eşitlik (regresyon) ve gizli büyüme eğrisi modelleri olmak üzere dört başlık altında incelenebilir. Bu çalışmada doğrulayıcı faktör analizi kullanılacaktır. Doğrulayıcı faktör analizi, önceden oluşturulan bir model aracılığıyla gözlenen değişkenlerden yola çıkarak gizli değişken (faktör) oluşturmaya yönelik bir işlemdir. Genellikle ölçek geliştirme ve geçerlilik analizlerinde kullanılmakta veya önceden belirlenmiş bir yapının doğrulanmasını amaçlamaktadır.

Modele ait sonuçların uyum indeksleri vasıtası ile incelenmesi gerekir (Albright ve Park 2009). Araştırmacı t testi yaparken ya da $\chi 2$ analizi yaparken p değerine bakarak karar verir. Önceden belirlenen önemlilik düzeyi eğer 0.05 ise, p değeri 0.05'in altında olduğunda aradaki fark anlamlıdır kararı verilir. DFA'da ise bu şekilde tek bir testin sonucuna göre değil, çeşitli uyum indeksi sonuçlarına göre modelin teori ile uyumlu olup olmadığı kararı verilir. Modelde maddelerin faktör yükleri çok iyi çıksa bile uyum indeksleri normal değerleri yakalayamayabilir. Bu uyum indeksleri ki-kare ($\chi 2$), ki-kare/serbestlik derecesi ($\chi 2$/sd), mutlak uyum indeksleri (GFI, AGFI), yaklaşık hataların ortalama karekökü (RMSEA), artık temelli uyum indeksi (RMR) gibi isimler alır. Uyum indeksleri çok çeşitlidir fakat bu uyum indekslerinden hangilerinin standart kabul edileceği hakkında tam bir uzlaşı olmadığı bildirilmektedir (Munro, 2005; Şimşek, 2007). Tablo 5'te uyum indeksleri ve normal değerleri görülmektedir.

Tablo 2. ***DFA'da Kullanılan Uyum İyiliği İndeksleri ve Normal Değerleri***

İndeks	**İyi Uyum**	**Kabul Edilebilir Uyum**	**BZTÖ Modeline Ait Değerler**
$\chi 2$ "p" Değeri	p>0.05	-	0,588*
$\chi 2$/sd	<3	<5	2,783*
GFI	>0.95	>0.90	0,747
AGFI	>0.95	>0.90	0,713
CFI	>0.95	>0.90	0,825
RMSEA	<0.05	<0.10	0,077*
RMR	<0.05	<0.10	0,069*

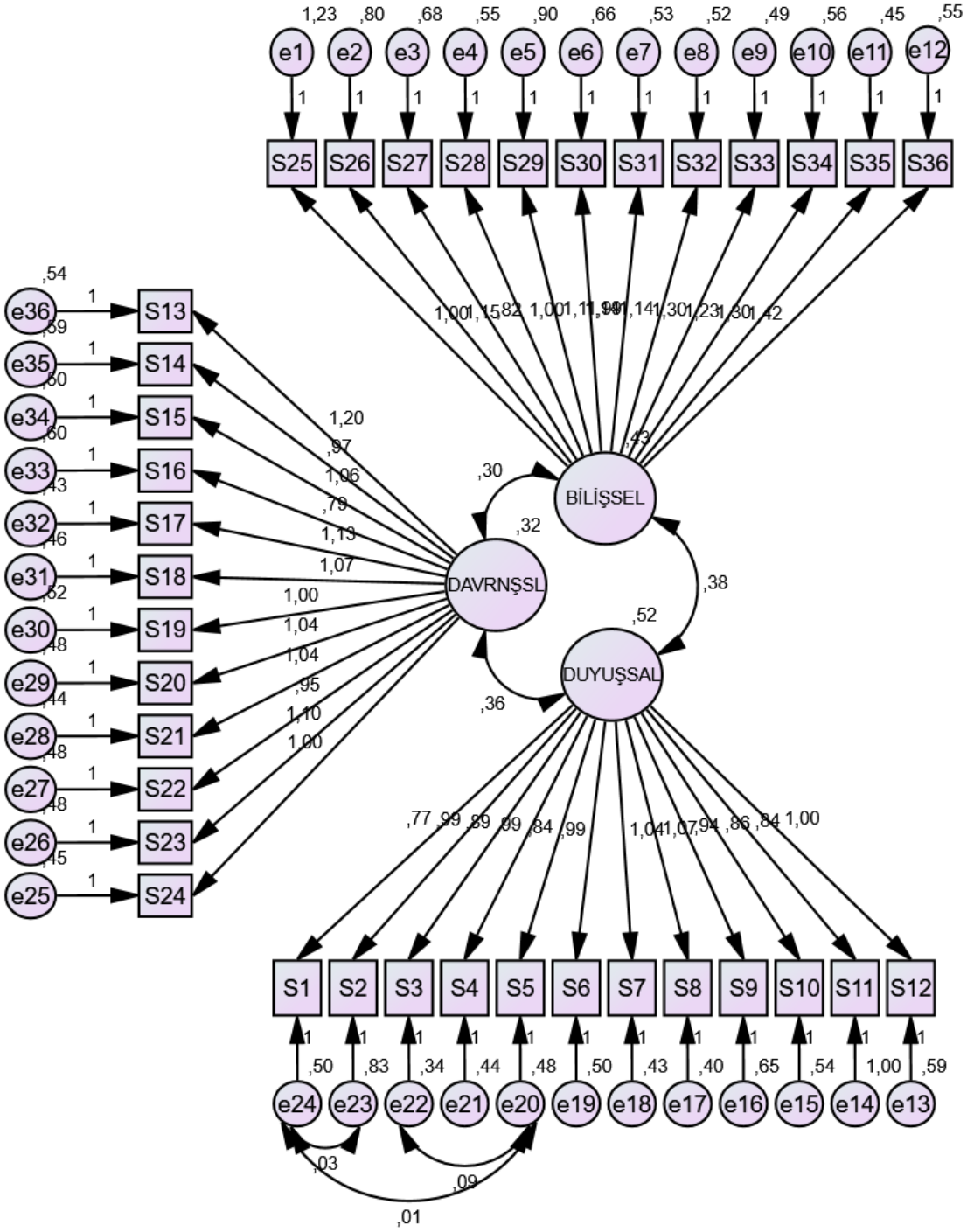
*: uyum gösteren değerler

Uyum indeksleri pek çok literatürde, iyi uyum ve kabul edilebilir uyum olarak belirlenmiş ve modelin doğrulanması için bir ölçüt oluşturmuştur. (Munro, 2005; Schreiber, Nora, Stage, Barlow ve King, 2006; Şimşek, 2007; Hooper ve Mullen, 2008; Schumacker ve Lomax, 2010; Waltz, Strcikland ve Lenz 2010; Wang ve Wang, 2012).

BZTÖ modeline ait uyum indekslerini incelediğimizde; x^2 değeri iyi uyum (0,588), iyi uyum (2,783), RMSEA değeri kabul edilebilir uyum (0,077) ve RMR değeri kabul edilebilir uyum (0,069) olarak elde edilmiştir. Genel anlamda araştırmada kullandığımız ölçeğin orijinali ile uyum gösterdiği ve amacına hizmet ettiği doğrulayıcı faktör analizi ile tespit edilmiştir.

Doğrulayıcı faktör analizi ile elde edilen modelin diyagramı aşağıda verilmiştir.

Şekil 1. **Yapısal Eşitlik Modeli (Doğrulayıcı Faktör)**

Üç alt boyut altında yer alan toplam 36 maddeden oluşan ölçme aracının güvenirliğinin hesaplanmasında; ölçeğin güvenirliğine ilişkin iç tutarlık katsayıların belirlenmesi amacıyla bir iç tutarlılık göstergesi olan Cronbach Alfa güvenirlik katsayıları hesaplanmıştır. Akgül ve Gürbüz tarafından 228 kişiye, bu çalışma tarafından 305 kişiye uygulanarak geliştirilen ölçeğin güvenirlik katsayıları ile bu çalışma tarafından elde edilen güvenirlik katsayıları Tablo 3'de özetlenmiştir.

Tablo 3. ***Boş Zaman Tutum Ölçeğinin Güvenirlik Değerleri***

Ölçek Alt Boyutları	**Akgül ve Gürbüz tarafından uyarlanan ölçeğin güvenirlik katsayıları**	**Bu çalışmaya uyarlanan ölçeğin güvenirlik katsayıları**
Duyuşsal	0,92	0,90
Bilişsel	0,81	0,88
Davranışsal	0,91	0,91
Tüm Ölçek	0,97	0,95

Tablo 3'de verilen değerler incelendiğinde, 36 maddeden oluşan ölçme aracının Türkçe versiyonunun alt boyutlarının oldukça yüksek güvenirliğe sahip olduğunu ve tüm ölçekten elde edilen sonucun da yüksek güvenirlikte olup tek başına da kullanılabileceğini ifade edebiliriz.

Verilerin Analizi

Araştırmada toplanan verilerin analizinde hem betimsel hem de çıkarımsal istatistik testleri kullanılmıştır. Aşağıdaki kısımlarda, araştırma

problemlerinin incelenmesinde kullanılan istatistiksel analizler ayrıntılı bir şekilde anlatılmıştır.

Araştırmada verilerin normal dağılıp dağılmadığını tespit edebilmek için basıklık (kurtosis), çarpıklık (skewness) ölçülerine ve Shapiro-Wilk değerlerine bakılmıştır. Kurtosis ve skewness sonuçlarına göre elde edilen değerler -1.5 ile +1.5 arasında bulunması verilerin normal dağılım gösterdiğini, bu ölçüler dışındaki değerlerin normal dağılım göstermediğini ayrıca Shapiro-Wilk anlamlılık sonucu 0.05'in üzerinde çıkan dağılımın normal, 0.05'in altında olan dağılımın normal dağılmadığını yapılan çalışmalar göstermiştir (Tabachnick ve Fidell, 2013; George ve Mallery, 2010). Normal dağılım gösteren veriler için parametrik, normal dağılım göstermeyen veriler için non-parametrik test kullanılmıştır.

Araştırmanın problemini oluşturan sorular ve bu sorulara ait bağımlı, bağımsız değişkenler ile normallik dağılım ölçütlerini gösterir tablolar özetlenmiştir.

Araştırma sorusunu temsil eden bağımlı ve bağımsız değişkenler ile normallik ölçüm değerleri Tablo 4'de özetlenmiştir.

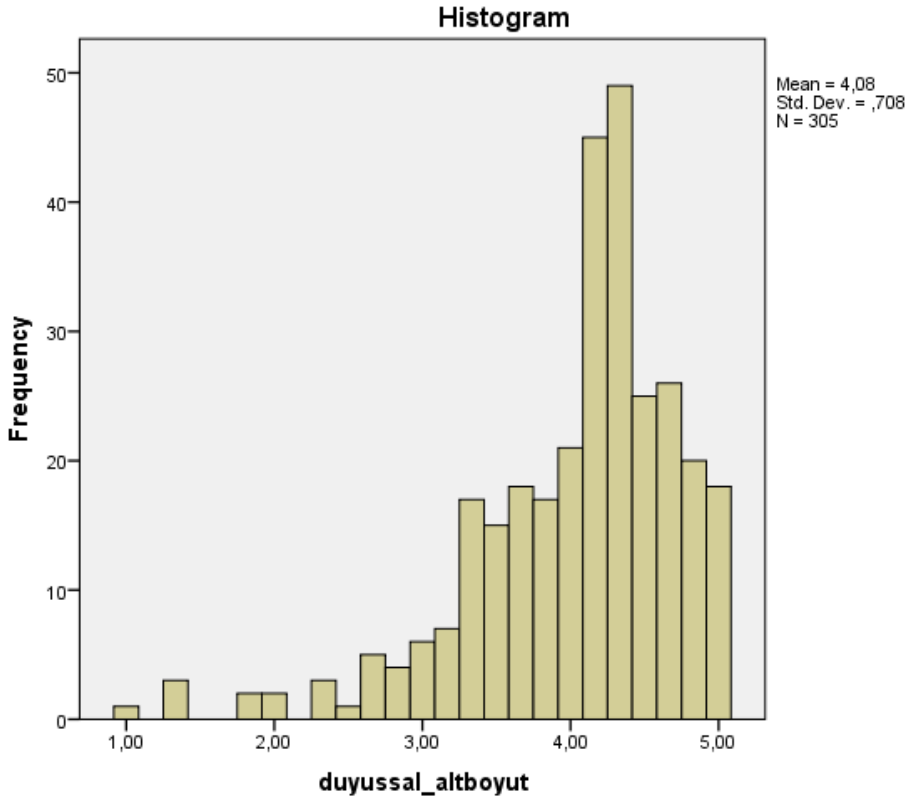
Tablo 4*: *Normallik Testi sonuçları (Skewness ve Kurtosis Değerleri)

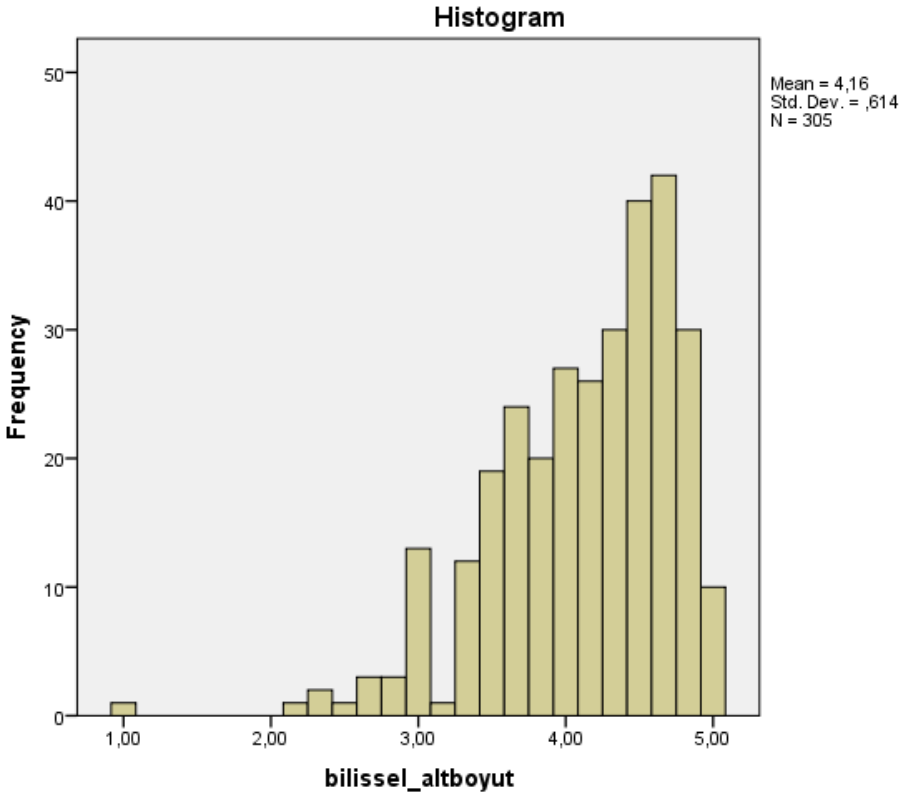
Boyutlar	Kolmogorov-smirnov	Basıklık (Skewness)	Standart hata	Çarpıklık (Kurtosis)	Standart hata
Duyuşsal	0.000	-1,432	0,140	2,850	0.278
Bilişsel	0.000	-1,100	0.140	1,954	0.278
Davranışsal	0.000	-.872	0.140	0.421	0.278

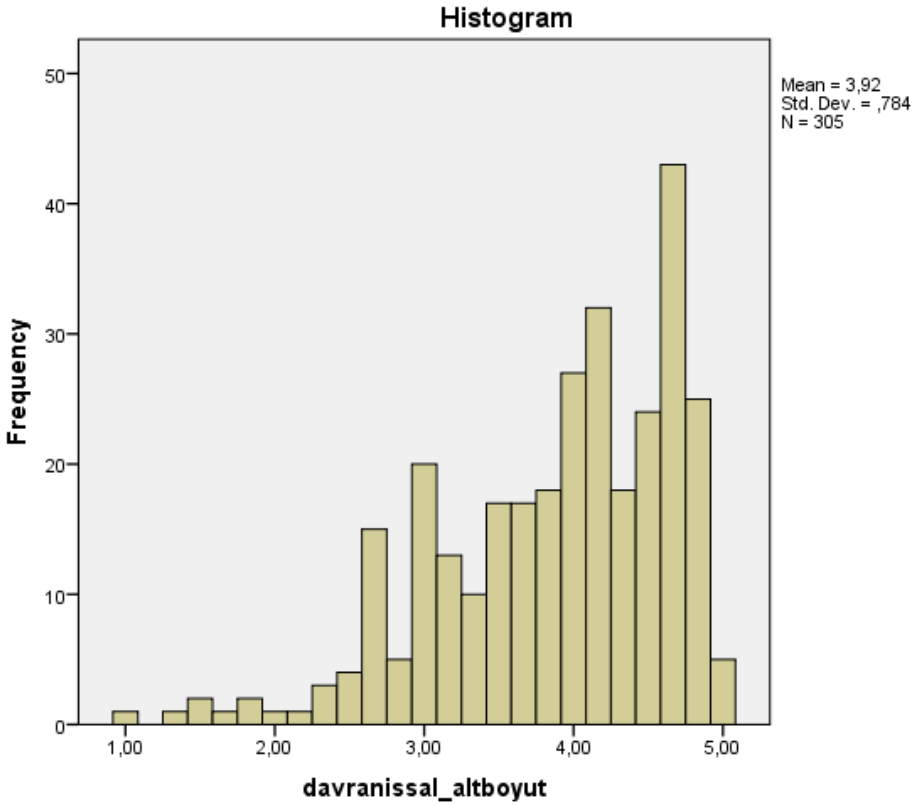
Araştırmanın alt boyutları için normallik dağılımı testi sonuçlarına göre kolmogorov-smirnov testi sonuçları tüm alt boyutlarda anlamlı farklılık olarak

bulunmuştur (P<0,05). Bu sonuçlardan hareketle çarpıklık ve basıklık (skewness-kurtosis) değerlerine bakıldığında; skewness ve kurtosis değerlerinin standart hataya bölünmesi ile elde edilen sonuçlar -1,5 ile +1,5 arasında değer almamıştır. Bu sebeple araştırma verilerinin normal dağılmadığı tespit edilmiştir.

Ayrıca aşağıdaki histogram grafikleri incelendiğinde dağılımların normal olmadığı gözlemlenmektedir.

Histogram
Mean = 4,16
Std. Dev. = ,614
N = 305
Frequency
0
10
20
30
40
50
1,00
2,00
3,00
4,00
5,00
bilissel_altboyut

Histogram
Mean = 3,92
Std. Dev. = ,784
N = 305
Frequency
0
10
20
30
40
50
1,00
2,00
3,00
4,00
5,00
davranissal_altboyut

Araştırma verilerinin tüm boyutlarında normal dağılım olmadığı için bağımsız değişkenlerin istatistiksel karşılaştırılmasında Non-parametrik testlerin uygulanmasına karar verilmiştir. Bu testlerden Man Whitney-U ve Kruskal Wallis uygulanmış ve verilere ait betimsel istatistik yapılmıştır.

Hipotezler

1. Besyo öğrencilerinin rekreatif faaliyetlere tutumlarında cinsiyet değişkeni açısından anlamlı faklılık vardır.
2. Besyo öğrencilerinin rekreatif faaliyetlere tutumlarında bölüm değişkeni açısından anlamlı faklılık vardır.
3. Besyo öğrencilerinin rekreatif faaliyetlere tutumlarında çalışma değişkeni açısından anlamlı faklılık vardır.
4. Besyo öğrencilerinin rekreatif faaliyetlere tutumlarında gelir değişkeni açısından anlamlı faklılık vardır.

Sayıltılar

1. Veri toplama aracının tüm görüşleri ortaya çıkaracak nitelikte olduğu,
2. Ölçme aracının yeterince güvenilir ve geçerli olduğu,
3. Evrenden alınan örneklem grubunun evreni temsil ettiği,
4. Katılımcıların anket sorularına doğru yanıt verdiği sayıltı olarak kabul edilebilir.

Sınırlılıklar

Araştırma, Trakya Üniversitesi Kırkpınar Besyo'da öğrenim gören üniversite öğrencileri ve 2018-2019 eğitim-öğretim güz yarıyılı ile sınırlı tutulmuştur.

,

,

,

III. BÖLÜM

BULGULAR

Araştırma sonucu elde edilen bulgular ve yorumlar araştırma sorularının sırası dikkate alınarak yazılmıştır.

Araştırmanın birinci alt boyutuna (Duyuşsal) ait, besyo öğrencilerinin rekreatif faaliyetlere ilişkin algılarının çeşitli değişkenler (cinsiyet, sınıf, çalışma, gelir) açısından karşılaştırılmasına ilişkin bulgular;

Araştırmanın sorularına dair bulgular incelenirken öncelikle bağımlı değişkenleri oluşturan alt boyutlara ait betimsel istatistikler verilmiştir. Böylece hem boyuta ait maddeler hem de boyut hakkındaki genel düşünceler hakkında fikir sahibi olabilmek hedeflenmiştir.

Tablo 5. Besyo Öğrencilerinin Duyuşsal Alt Boyutuna İlişkin Görüşlerinin Betimsel İstatistikleri

DUYUŞSAL	Tamamen Katılıyorum		Katılıyorum		Kararsızım		Katılmıyorum		Hiç Katılmıyorum	
	F	**%**	**F**	**%**	**F**	**%**	**F**	**%**	**F**	**%**
-Boş zaman aktiviteleri ile meşgul olduğumda zaman çok çabuk geçiyor.	182	59.7	88	28.9	23	7.5	3	1	9	3
-Boş zaman aktiviteleri ile meşgul olmaktan hoşlanıyorum.	132	43.3	97	31.8	43	14.1	13	4.3	20	6.6
-Boş zaman aktivitelerim bana zevkli deneyimler sağlar	129	42.3	128	42	35	11.5	8	2.6	5	1.6
-Boş zaman aktivitelerim bana keyif veriyor	123	40.3	117	38.4	42	13.8	16	5.2	7	2.3
-Boş zaman aktivitelerime değer veririm	118	38.7	133	43.6	37	12.1	9	3	8	2.6
-Boş zamanın benim için iyi olduğunu hissediyorum	122	40	110	36.1	47	15.4	19	6.2	7	2.3
-Boş zaman aktivitelerimden hoşlanıyorum	141	46.2	97	31.8	43	14.1	18	5.9	6	2
-Boş zaman aktivitelerim canlandırıcıdır	133	43.6	97	31.8	54	17.7	14	4.6	7	2.3

-Boş zaman aktiviteleri ile sık sık meşgul olmanın uygun olduğunu düşünüyorum	95	31.1	129	42.3	44	14.4	26	8.5	11	3.6
-Boş zamanım boyunca kendim olabiliyorum	109	35.7	118	38.7	59	19.3	12	3.9	7	2.3
-Boş zaman aktiviteleri dikkatimin tamamını alıyor	110	36.1	71	23.3	83	27.2	26	8.5	15	4.9
-Boş zaman aktiviteleri için harcadığım zamanın boşa geçmediğini hissediyorum	138	45.2	92	30.2	49	16.1	16	5.2	10	3.3
Boyut Ortalaması										**4.07**

Besyo öğrencilerinin %59.7'si boş zaman aktiviteleri ile meşgul olduklarında zamanın çabuk geçtiğine tamamen katıldığı, %1' lik öğrenci grubunun ise bu görüşe katılmadığı görülmektedir.

Besyo öğrencilerinin %43.3'ü boş zaman aktiviteleri ile meşgül olmaktan hoşlandıklarını belirtirken, %6.6'sı ise aksini söylemiştir.

Boş zaman aktivitelerim bana zevkli deneyimler sağlar sorusuna öğrencilerin %42.3'ü tamamen katılırken, %1.6'sı hiç katılmadığını belirtmiştir.

Katılımcıların %40.3'ünün boş zaman aktivitelerim bana keyif veriyor sorusuna tamamen katıldığı %2.3'ünün ise bu görüşte olmadığı görülmektedir.

Boş zaman aktivitelerime değer veririm sorusuna %38.7'lik kısım tamamen katılırken, %2.6'si hiç katılmamıştır.

Öğrencilerin %40'ı boş zamanın onlar için iyi olduğunu hissederken, %2.3'ünün aynı görüşte olmadığı görülmektedir.

Katılımcıların %46.2'si boş zaman aktivitelerinden hoşlanırken, %2'si hiç hoşlanmadığını belirtmiştir.

Öğrencilerin %43.6'sı boş zaman aktivitelerini canlandırıcı bulurken, %2.3'ü hiç katılmadığını söylemiştir.

Boş zaman aktiviteleri ile sık sık meşgul olmanın uygun olduğunu düşünüyorum sorusuna %31.1 tamamen katılıyorum, %3.6 hiç katılmıyorum demiştir.

Boş zamanım boyunca kendim olabiliyorum sorusuna Katılanlar %38.7 iken, Hiç Katılmayanlar %2.3'ü oluşturmaktadır.

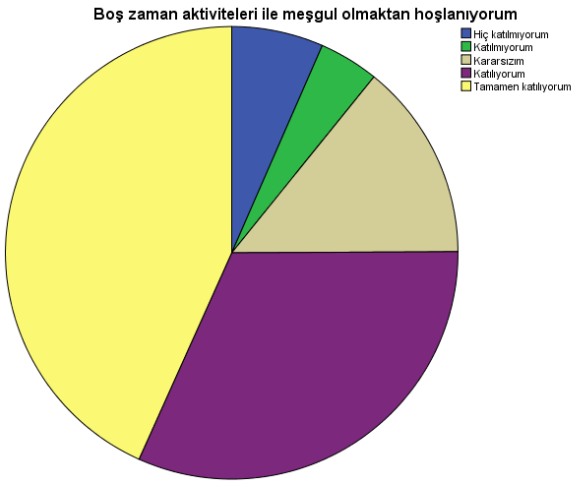
Katılımcılar, boş zaman aktiviteleri dikkatimin tamamını alıyor sorusuna %36.1 ile tamamen katılırken, %4.9'luk oran hiç katılmadığını vurgulamıştır.

Boş zaman aktiviteleri için harcadığım zamanın boşa geçmediğine inanıyorum sorusuna tamamen katılanlar %45.2, hiç katılmayanlar %3.3'tür.

Duyuşsal boyuta verilen cevaplara ait açıklayıcı grafikler aşağıdaki gibidir;

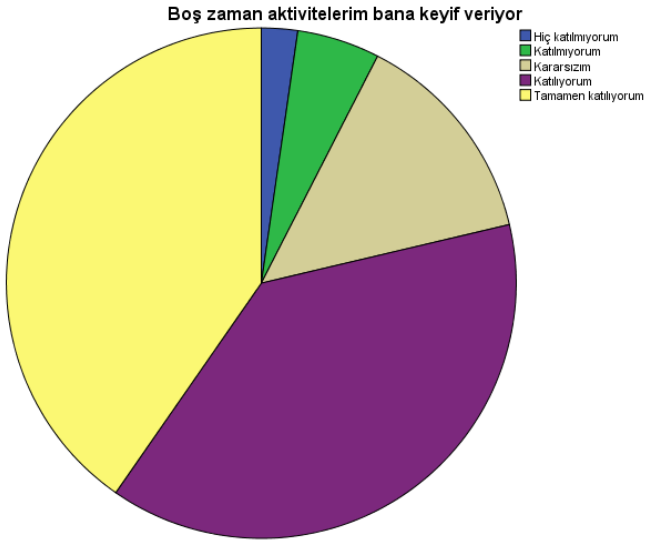
Boş zaman aktiviteleri ile meşgul olduğumda zaman çok çabuk geçiyor tamamen katılıyorum %59.7, Hiç katılmıyorum %1 olarak bulunmuştur.

Boş zaman aktiviteleri ile meşgul olmaktan hoşlanıyorum tamamen katılıyorum %43.3 katılmıyorum %4.3.

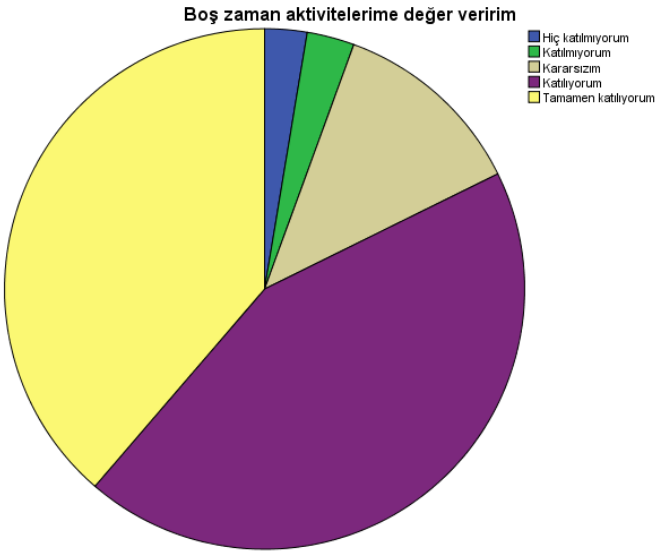

Boş zaman aktivitelerim bana zevkli deneyimler sağlar tamamen katılıyorum %42.3, hiç katılmıyorum %1.6.

Boş zaman aktivitelerim bana keyif veriyor tamamen katılıyorum %42.3, %1.6'sı hiç katılmadığını belirtmiştir.

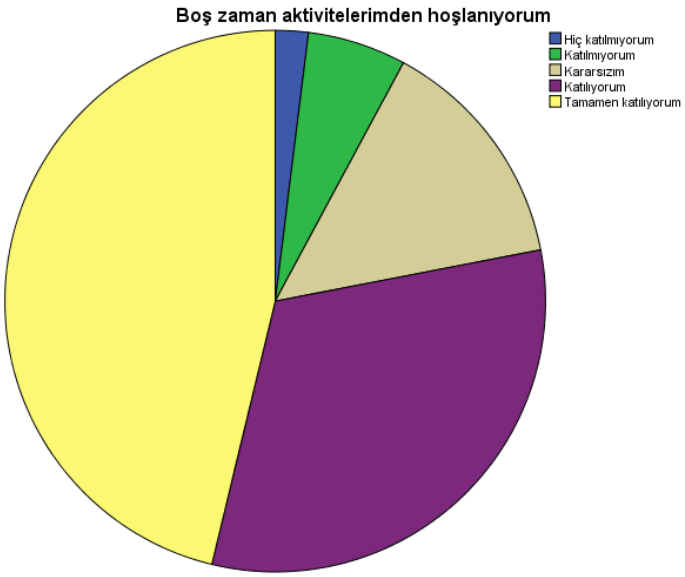
.

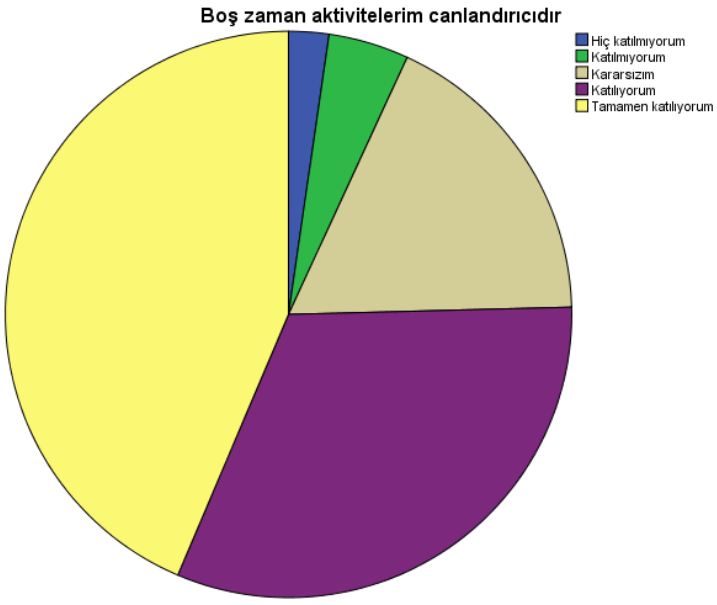
Boş zaman aktivitelerime değer veririm sorusuna %38.7'lik kısım tamamen katılırken, %2.6'si hiç katılmamıştır.

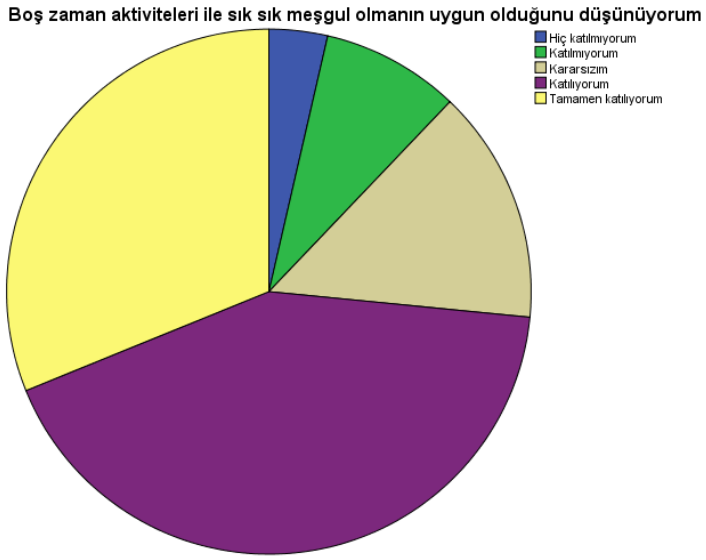
Öğrencilerin %40'ı boş zamanın onlar için iyi olduğunu hissederken, %2.3'ünün aynı görüşte olmadığı görülmektedir.

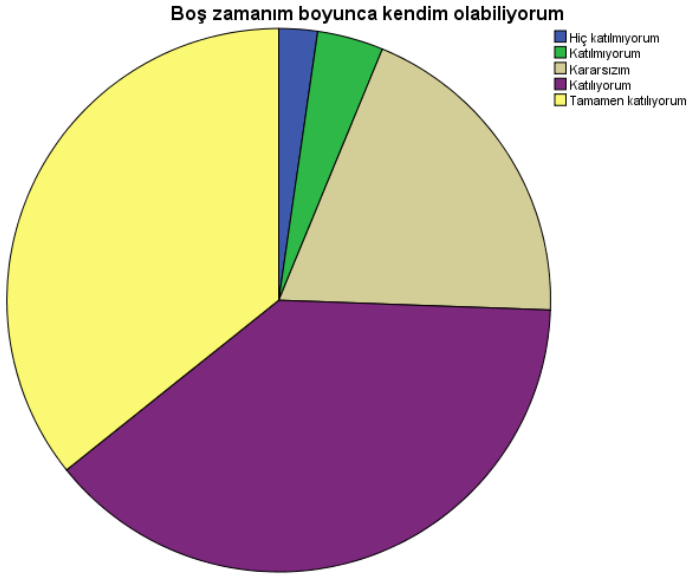
Katılımcıların %46.2'si boş zaman aktivitelerinden hoşlanırken, %2'si hiç hoşlanmadığını belirtmiştir.

Öğrencilerin %43.6'sı boş zaman aktivitelerini canlandırıcı bulurken, %2.3'ü hiç katılmadığını söylemiştir.

Boş zaman aktiviteleri ile sık sık meşgul olmanın uygun olduğunu düşünüyorum %42.3 katılıyorum, %3.6 hiç katılmıyorum.

Boş zamanım boyunca kendim olabiliyorum sorusuna Katılanlar %38.7 iken, Hiç Katılmayanlar %2.3'ü oluşturmaktadır.

Katılımcılar, boş zaman aktiviteleri dikkatimin tamamını alıyor sorusuna %36.1 ile tamamen katılırken, %4.9'luk oran hiç katılmadığını vurgulamıştır.

Boş zaman aktiviteleri için harcadığım zamanın boşa geçmediğine inanıyorum sorusuna tamamen katılanlar %45.2, hiç katılmayanlar %3.3'tür.

Tablo 6. ***Besyo Öğrencilerinin Bilişsel Alt Boyutuna İlişkin Görüşlerinin Betimsel İstatistikleri***

BİLİŞSEL	Tamamen Katılıyorum		Katılıyorum		Kararsızım		Katılmıyorum		Hiç Katılmıyorum	
	F	**%**	**F**	**%**	**F**	**%**	**F**	**%**	**F**	**%**
-Boş zaman aktiviteleri bireyler ve toplum için faydalıdır	163	53.4	81	26.6	45	14.8	6	2	10	3.3
-Boş zaman aktiviteleri ile meşgul olmak zamanı akıllıca kullanmaktır	93	30.5	142	46.6	41	13.4	25	8.2	4	1.3
-Boş zaman aktiviteleri sağlığa katkı sağlar	123	40.3	118	38.7	48	15.7	10	3.3	6	2
-İnsanlar çoğunlukla arkadaşlık ilişkilerini boş zamanlarında geliştirirler	131	43	100	32.8	61	20	12	3.9	1	0.3
-Boş zaman aktiviteleri mutluluğu artırır	143	46.9	92	30.2	58	19	9	3	3	1
-Boş zaman aktiviteleri önemlidir	112	36.7	131	43	42	13.8	16	5.2	4	1.3
-Boş zaman aktiviteleri enerjiyi yenilemeye yardımcı olur	134	43.9	108	35.4	48	15.7	11	3.6	4	1.3
-Boş zaman aktiviteleri kişisel gelişim için bir araç olabilir	107	35.1	136	44.6	41	13.4	17	5.6	4	1.3
-Boş zaman aktiviteleri bireylerin rahatlamasına yardımcı olur	138	45.2	113	37	40	13.1	10	3.3	4	1.3
-İnsanlar boş zaman aktivitelerine ihtiyaç duyar	132	43.3	114	37.4	48	15.7	7	2.3	4	1.3
-Boş zaman çalışma verimini artırır	158	51.8	78	25.6	56	18.4	10	3.3	3	1
-Boş zaman aktiviteleri sosyal ilişkiler için iyi bir fırsattır	160	52.5	99	32.5	30	9.8	14	4.6	2	0.7
Boyut Ortalaması										**4.16**

Besyo öğrencilerinin boş zaman aktiviteleri bireyler ve toplum için faydalıdır sorusuna %53.4'ü tamamen katılırken %2'si katılmadığını belirtmiş.

Katılımcıların %46.6'sı boş zaman aktiviteleri ile meşgul olmak zamanı akıllıca kullanmaktır sorusuna katılıyorum cevabını vermiş, %1.3'ü buna hiç katılmadığını belirtmiştir.

Boş zaman aktiviteleri sağlığa katkı sağlar sorusunu %40.3 tamamen katılıyorum, %2 hiç katılmıyorum demiştir.

Öğrenciler, İnsanlar çoğunlukla arkadaşlık ilişkilerini boş zamanlarında geliştirirler sorusuna %43 oranı ile tamamen katılırken, %0.3 ile hiç katılmadıklarını belirtmişlerdir.

Boş zaman aktiviteleri mutluluğu artırır sorusuna %46.9 tamamen katılıyor, %1 hiç katılmıyor.

Katılımcıların %43'ü boş zaman aktiviteleri önemli olduğuna katılırken, %1.3'ü buna hiç katılmamıştır.

Besyo öğrencileri boş zaman aktivitelerinin enerjiyi yenilemeye yardımcı olur sorusuna %43.9 ile tamamen katılırken, %1.3'lük grubun buna hiç katılmadığı gözlemlenmiştir.

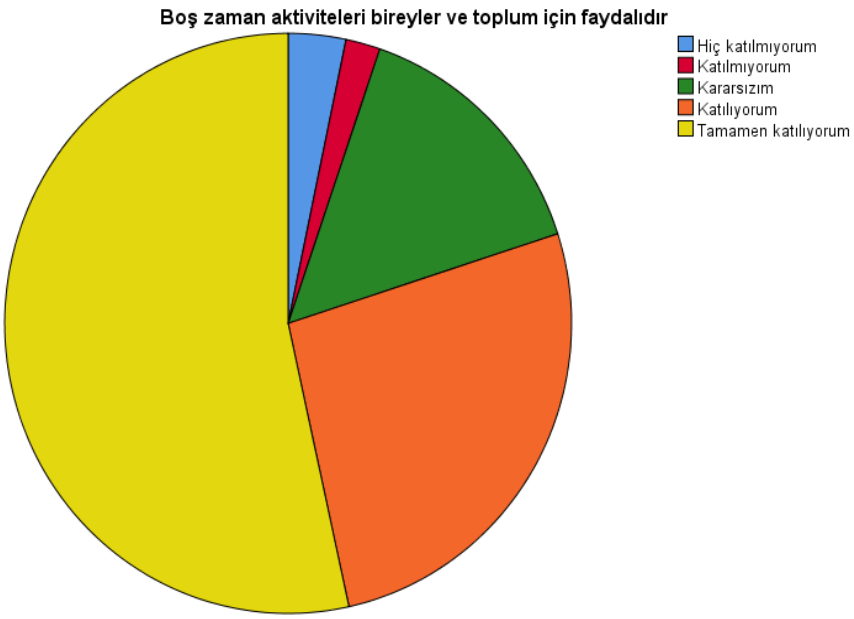
Boş zaman aktiviteleri kişisel gelişim için bir araç olabilir sorununa katılımcılar %44.6 ile katılıyor iken %1.3'ü hiç katılmamıştır.

Boş zaman aktiviteleri bireyin rahatlamasına yardımcı olur sorusuna öğrencilerin %45.2'si tamamen katılıyorum derken, %1.3'ü hiç katılmıyorum yanıtını vermiştir.

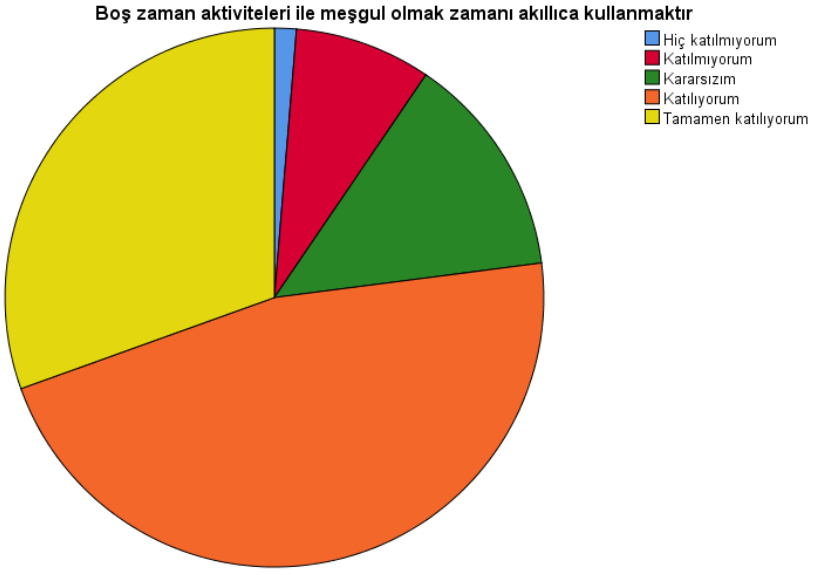
İnsanlar boş zaman aktivitelerine ihtiyaç duyar sorusunda katılımcıların %43.3'ü tamamen katılıyorum şıkkını seçerken, hiç katılmıyorum şıkkını %1.3'lük kesim tercih etmiştir.

%51.8'lik öğrenci grubu boş zaman çalışma verimini artırır derken, %1'i buna hiç katılmamaktadır.

Boş zaman aktiviteleri sosyal ilişkiler için iyi bir zamandır sorusuna katılımcıların %52.5 tamamen katılıyorum derken sadece %0.7'lik grup hiç katılmadığını belirtmiştir.

Boş zaman aktiviteleri bireyler ve toplum için faydalıdır sorusuna %53.4'ü tamamen katılırken %2'si katılmadığını belirtmiş.

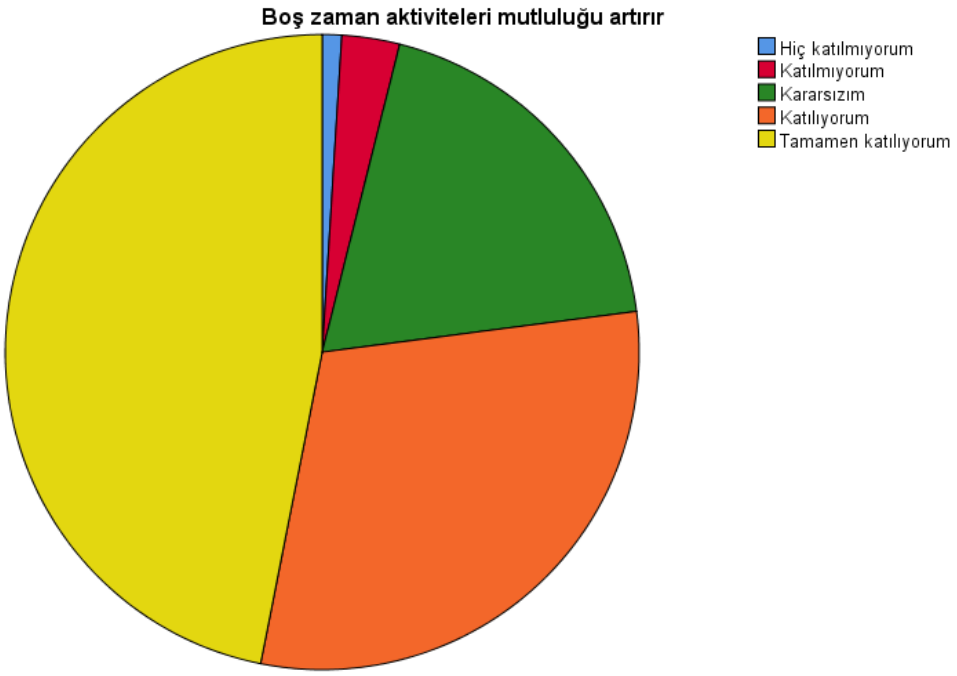
Katılımcıların %46.6'sı boş zaman aktiviteleri ile meşgul olmak zamanı akıllıca kullanmaktır sorusuna katılıyorum cevabını vermiş, %1.3'ü buna hiç katılmadığını belirtmiştir.

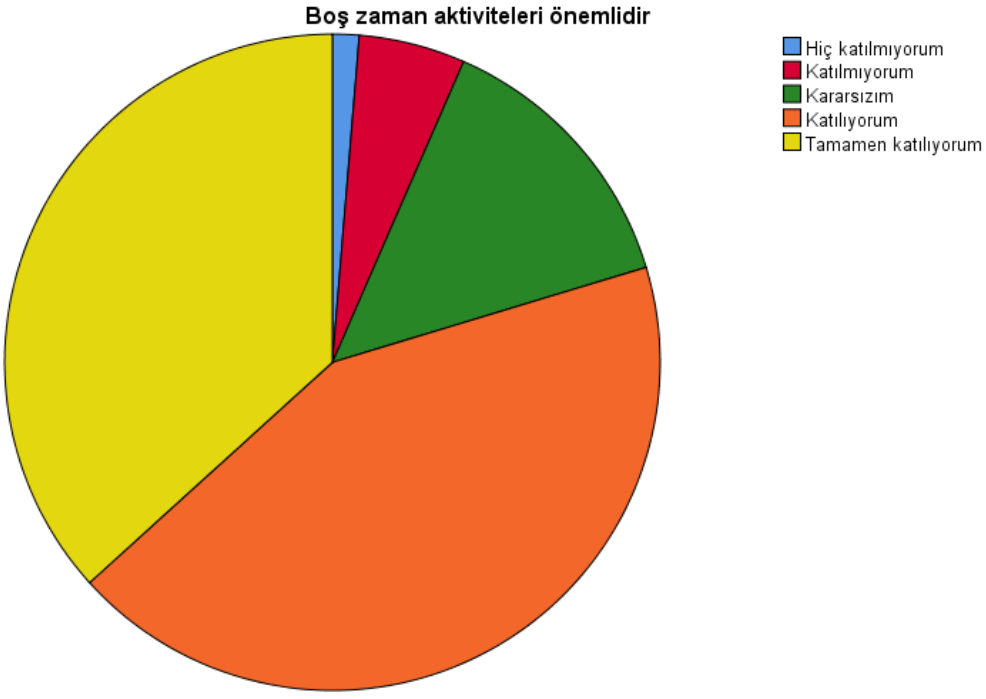
Boş zaman aktiviteleri sağlığa katkı sağlar sorusunu %40.3 tamamen katılıyorum, %2 hiç katılmıyorum demiştir.

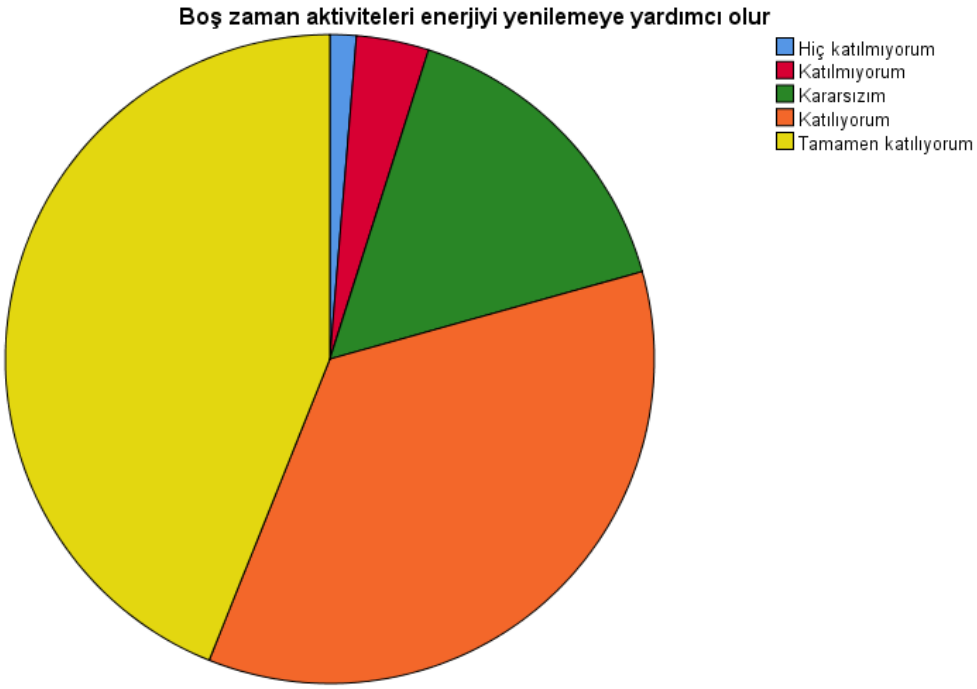
Öğrenciler, İnsanlar çoğunlukla arkadaşlık ilişkilerini boş zamanlarında geliştirirler sorusuna %43 oranı ile tamamen katılırken, %0.3 ile hiç katılmadıklarını belirtmişlerdir.

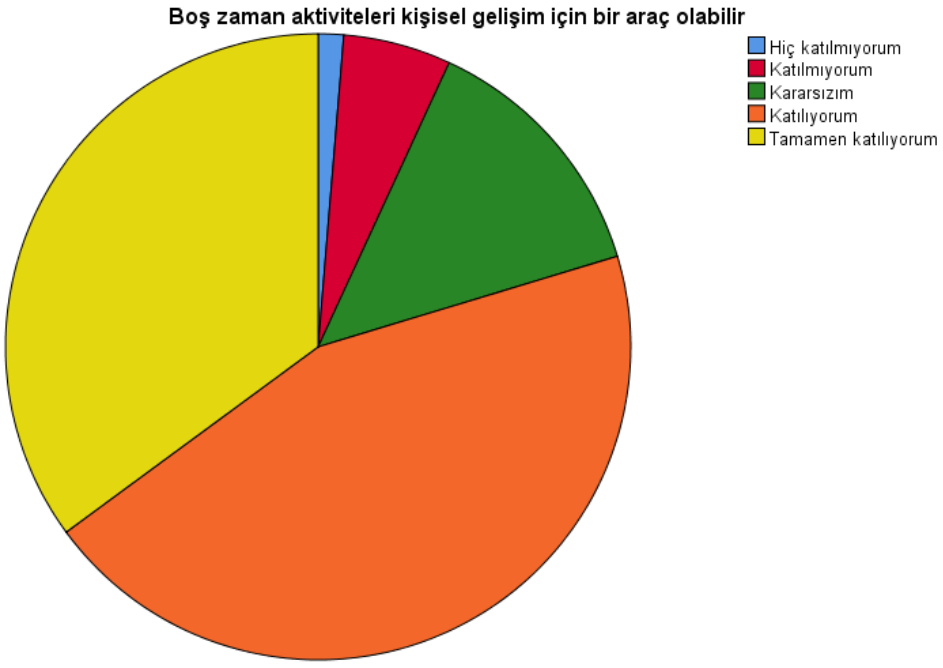
Boş zaman aktiviteleri mutluluğu artırır sorusuna %46.9 tamamen katılıyor, %1 hiç katılmıyor.

Katılımcıların %43'ü boş zaman aktiviteleri önemli olduğuna katılırken, %1.3'ü buna hiç katılmamıştır.

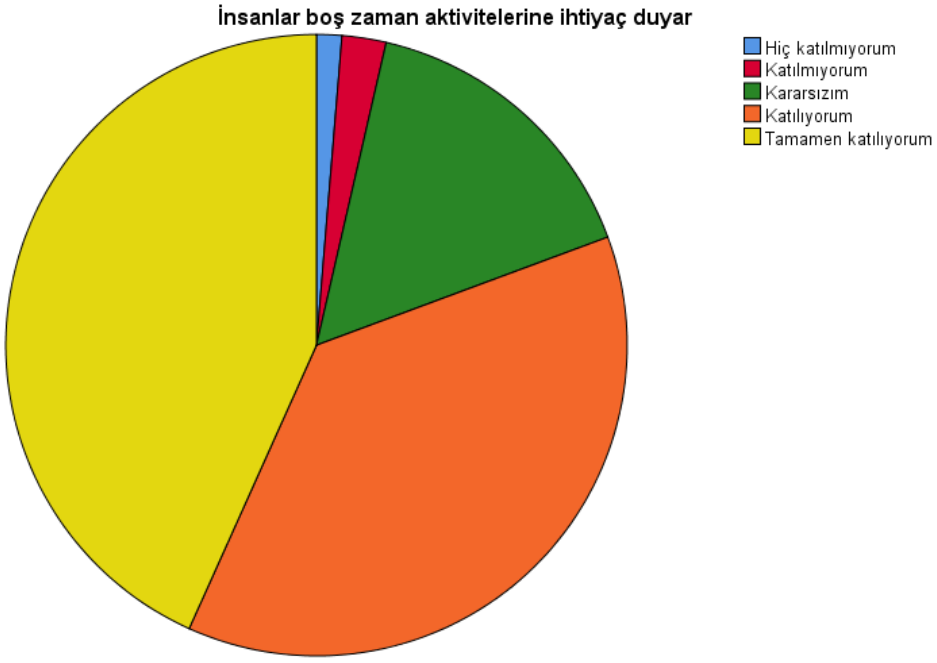
Besyo öğrencileri boş zaman aktivitelerinin enerjiyi yenilemeye yardımcı olur sorusuna %43.9 ile tamamen katılırken, %1.3'lük grubun buna hiç katılmadığı gözlemlenmiştir.

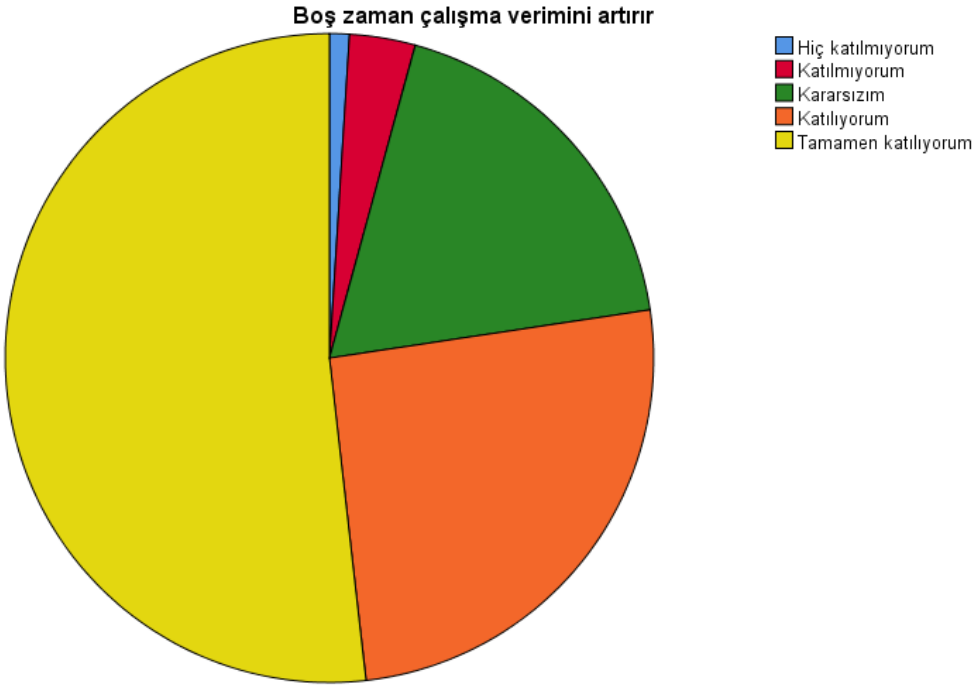
Boş zaman aktiviteleri kişisel gelişim için bir araç olabilir sorununa katılımcılar %44.6 ile katılıyor iken %1.3'ü hiç katılmamıştır.

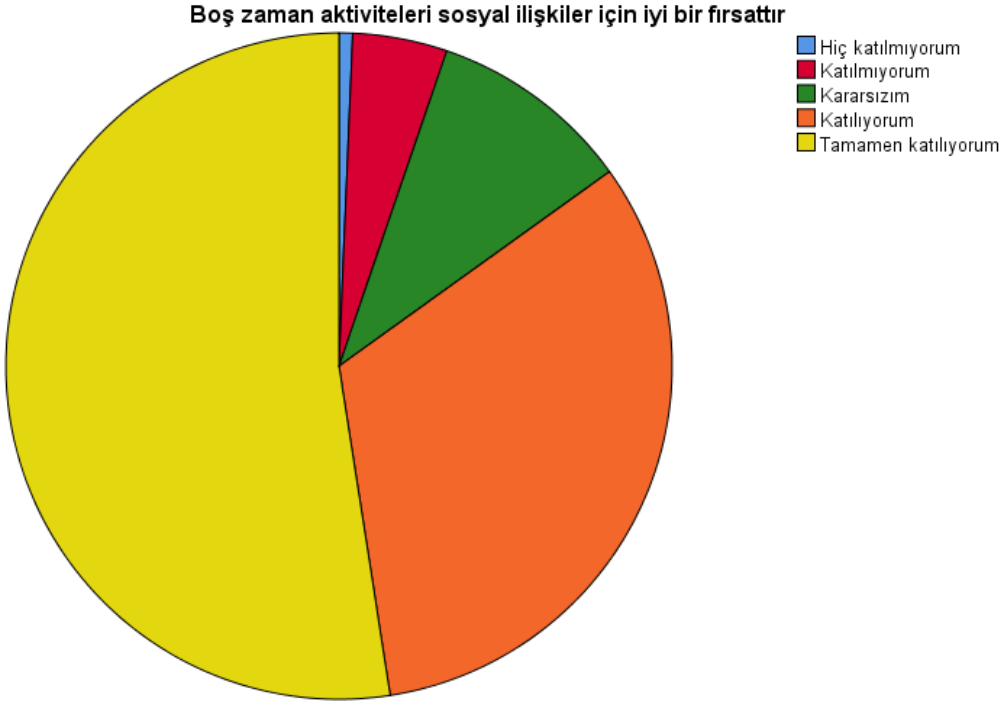
Boş zaman aktiviteleri bireyin rahatlamasına yardımcı olur sorusuna öğrencilerin %45.2'si tamamen katılıyorum derken, %1.3'ü hiç katılmıyorum yanıtını vermiştir.

İnsanlar boş zaman aktivitelerine ihtiyaç duyar sorusunda katılımcıların %43.3'ü tamamen katılıyorum şıkkını seçerken, hiç katılmıyorum şıkkını %1.3'lük kesim tercih etmiştir.

%51.8'lik öğrenci grubu boş zaman çalışma verimini artırır derken, %1'i buna hiç katılmamaktadır.

Boş zaman aktiviteleri sosyal ilişkiler için iyi bir zamandır sorusuna katılımcıların %52.5 tamamen katılıyorum derken sadece %0.7'lik grup hiç katılmadığını belirtmiştir.

Tablo 7. ***Besyo Öğrencilerinin Davranışsal Alt Boyutuna İlişkin Görüşlerinin Betimsel İstatistikleri***

DAVRANIŞSAL	Tamamen Katılıyorum		Katılıyorum		Kararsızım		Katılmıyorum		Hiç Katılmıyorum	
	F	**%**	**F**	**%**	**F**	**%**	**F**	**%**	**F**	**%**
- Meşgulken bile boş zaman aktivitelerine katılırım	113	37	86	28.2	52	17	25	8.2	29	9.5
- Diğer aktiviteler arasında boş zamanıma yüksek öncelik tanırım	101	33.1	90	29.5	63	20.7	37	12.1	14	4.6
- Boş zaman aktivitelerine yönelik eğitim ve ön hazırlık için zaman harcayabilirim	74	24.3	118	38.7	79	25.9	29	9.5	5	1.6
- Zamanım ve param yetse daha yeni boş zaman aktivitelerine katılırım	130	42.6	89	29.2	66	21.6	15	4.9	5	1.6
- Boş zaman aktivitelerini daha iyi yapabilmek için bir seminer ya da kursa katılabilirim	114	37.4	79	25.9	66	21.6	29	9.5	17	5.6
- Gelir durumum müsaade ettiği ölçüde boş zaman aktivitelerimde kullanmak üzere araç-gereç satın alırım	114	37.4	110	36.1	53	17.4	18	5.9	10	3.3
- Seçme şansım olsa boş zaman ihtiyaçlarını karşılayan bir şehir ya da çevrede yaşarım	143	46.9	89	29.2	45	14.8	21	6.9	7	2.3
- Plansız bile olsa bazı boş zaman aktivitelerine katılırım	88	28.9	130	42.6	53	17.4	22	7.2	12	3.9
- Boş zaman aktivitelerimde daha yeterli olabilmek için önemli derecede zaman ve efor harcarım	119	39	100	32.8	51	16.7	23	7.5	12	3.9
- Boş zaman aktiviteleri ile meşgul olmak için boş zamanımın artması gerektiğini düşünüyorum	142	46.6	78	25.6	49	16.1	29	9.5	7	2.3
- İmkanım olsa boş zaman aktiviteleri için harcadığım zaman miktarını artırırım	130	42.6	93	30.5	49	16.1	24	7.9	9	3
- Boş zaman aktivitelerine sık sık katılırım	142	46.6	81	26.6	43	14.1	21	6.9	18	5.9
Boyut Ortalaması										**3.92**

Katılımcıların %37'si Meşgulken bile boş zaman aktivitelerine katılırım derken %8.2'si katılmadığını ifade etmiştir.

Diğer aktiviteler arasında boş zamanıma yüksek öncelik tanırım sorusundaki en yüksek oran %31.1 ile tamamen katılıyorum, en düşük oran ise %4.6 ile hiç hatılmıyorum olduğu görülmektedir.

Besyo öğrencileri Boş zaman aktivitelerine yönelik eğitim ve ön hazırlık için zaman harcayabilirim sorusuna %38.7'lik oranla katılıyorum, %1.6'lık oranla hiç katılmıyorum yanıtını vermiştir.

Zamanım ve param yetse daha yeni boş zaman aktivitelerine katılırım %42.6 tamamen katılıyorum, %1.6 hiç katılmıyorum.

Boş zaman aktivitelerini daha iyi yapabilmek için bir seminer ya da kursa katılabilirim sorusundaki en yüksek ve en düşük oranlar %37.4 tamamen katılıyorum, %5.6 hiç katılmıyorum.

Gelir durumum müsaade ettiği ölçüde boş zaman aktivitelerimde kullanmak üzere araç-gereç satın alırım sorusuna öğrencilerin yanıtı %37.4 tamamen katılıyorum, %3.3 hiç katılmıyorum.

Ankete katılan öğrenciler Seçme şansım olsa boş zaman ihtiyaçlarını karşılayan bir şehir ya da çevrede yaşarım sorusunda %46.9 ile en yüksek, %2.3 ile en düşük cevapları vermişlerdir.

Plansız bile olsa boş zaman aktivitelerine katılırım sorusundaki en yüksek oranın %42.6 katılıyorum, en düşüğünün ise %3.9 oranı ile hiç katılmıyorum seçeneği olduğu görülmektedir.

Öğrenciler, Boş zaman aktivitelerimde daha yeterli olabilmek için önemli derecede zaman ve efor harcarım sorusunda %39 tamamen katılıyorum, %3.9 hiç katılmam yanıtlarını vermişlerdir.

Boş zaman aktiviteleri ile meşgul olmak için boş zamanımın artması gerektiğini düşünüyorum sorusundaki en yüksek ve en düşük oranların sırası ile %46.6 tamamen katılıyorum, %2.3 hiç katımıyorum seçenekleri olduğu gözlemlenmektedir.

İmkanım olsa boş zaman aktiviteleri için harcadığım zaman miktarını artırırım sorusuna tamamen katılanların oranı %42.6, hiç katılmayanların oranı ise %3'tür.

Son soruya gelindiğinde öğrencilerin, Boş zaman aktivitelerine sık sık katılırım sorusuna %46.6 ile tamamen katılırken, %3 ile hiç katılmadıkları görülmektedir.

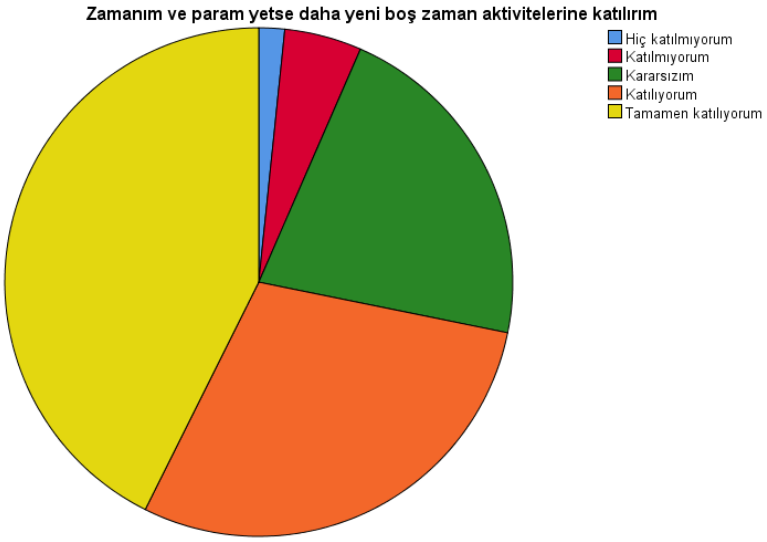
Katılımcıların %37'si Meşgulken bile boş zaman aktivitelerine tamamen katılırım derken %8.2'si katılmadığını ifade etmiştir.

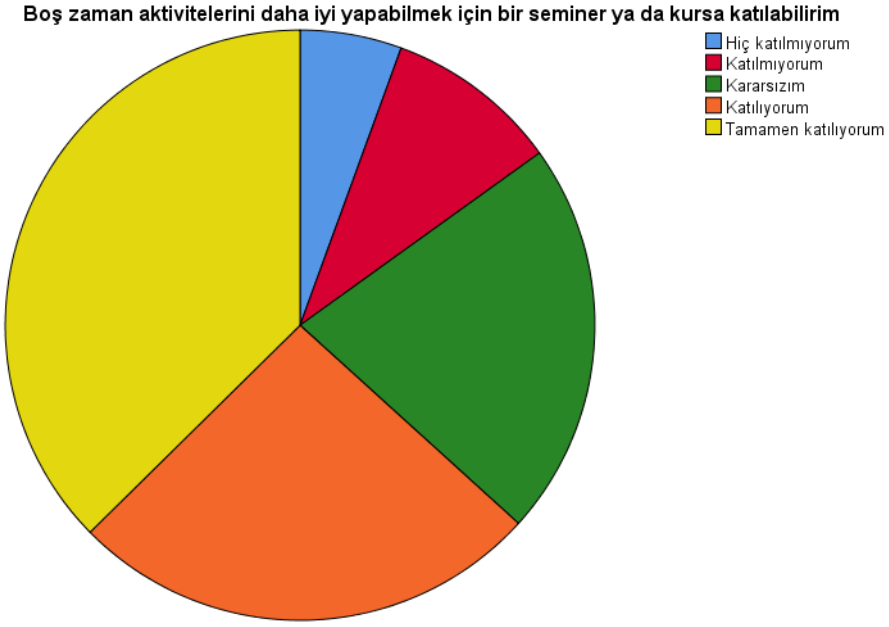
Diğer aktiviteler arasında boş zamanıma yüksek öncelik tanırım sorusundaki en yüksek oran %31.1 ile tamamen katılıyorum, en düşük oran ise %4.6 ile hiç hatılmıyorum olduğu görülmektedir.

%38.7'lik oranla katılıyorum, %1.6'lık oranla hiç katılmıyorum yanıtı verilmiştir.

Zamanım ve param yetse daha yeni boş zaman aktivitelerine katılırım %42.6 tamamen katılıyorum, %1.6 hiç katılmıyorum.

En yüksek ve en düşük oranlar %37.4 tamamen katılıyorum, %5.6 hiç katılmıyorum.

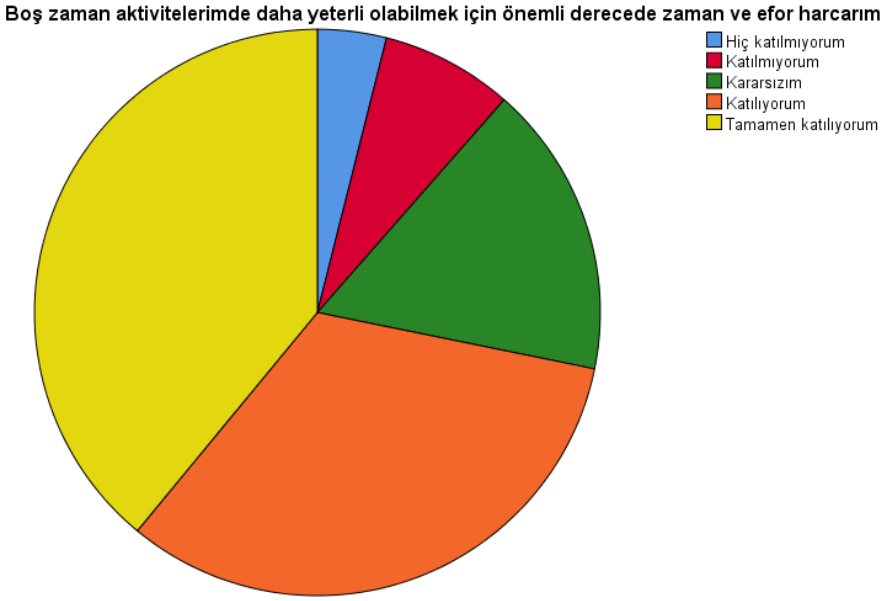
Öğrencilerin yanıtı %37.4 tamamen katılıyorum, %3.3 hiç katılmıyorum.

%46.9 ile en yüksek, %2.3 ile en düşük cevapları vermişlerdir.

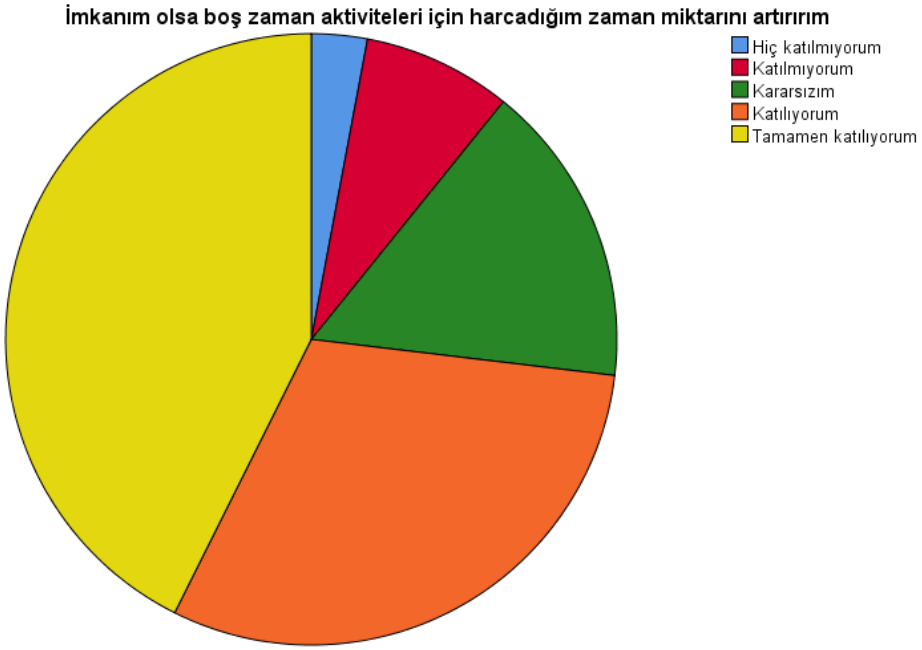
Plansız bile olsa boş zaman aktivitelerine katılırım sorusundaki en yüksek oranın %42.6 katılıyorum, en düşüğünün ise %3.9 oranı ile hiç katılmıyorum seçeneği olduğu görülmektedir.

%39 tamamen katılıyorum, %3.9 hiç katılmam yanıtlarını vermişlerdir.

En yüksek ve en düşük oranların sırası ile %46.6 tamamen katılıyorum, %2.3 hiç katımıyorum seçenekleri olduğu gözlemlenmektedir.

Tamamen katılanların oranı %42.6, hiç katılmayanların oranı ise %3'tür.

Boş zaman aktivitelerine sık sık katılırım sorusuna %46.6 ile tamamen katılırken, %3 ile hiç katılmadıkları görülmektedir.

Tablo 8. Beden Eğitimi Öğrencilerinin Duyuşsal Özelliklerinin Okudukları Bölüm Değişkeni Açısından Kruskal Wallis Testi Sonuçları

Bölüm	**N**	**Ortalama Derece**	**X^2**	**Serbestlik Derecesi**	**P**
Öğretmenlik	52	115.19	12.2	3	.007
Antrenörlük	55	152.79			
Yöneticilik	100	161.37			
Rekreasyon	98	164.64			

Beden eğitimi öğrencilerinde, okudukları bölüme göre duyuşşsal özellikleri bakımından istatiksel olarak anlamlı farklılaşma görülmüştür (P<0,05).

Farklılaşmanın kaynağını bulabilmek için nonparametrik olan Kruskal Wallis Testinin tüm değişkenlerine Man Whitney-U Testi toplamda 6 kez uygulanmıştır. Anlamlılık düzeyine Bonferroni düzeltmesi ile (0,05/6=0,0083) bakılmıştır. Buna göre farklılaşmanın kaynağı/tablosu aşağıdaki gibidir.

Tablo 9. Beden Eğitimi Öğrencilerinin Duyuşsal Özelliklerinin Okudukları Bölüm Değişkeni Açısından Farklılaşmanın Kaynağı İçin Mann Whitney U Testi

Bölüm	**N**	**Sıra Ortalaması**	**U**	**P**
Öğretmenlik	52	62.85	1890.000	.006*
Yöneticilik	100	83.60		
Öğretmenlik	52	59.16	1698.500	.001*
Rekreasyon	98	84.17		

Tablo 9'a göre; öğretmenlik-yöneticilik bölümleri ile öğretmenlik-rekreasyon bölümleri arasında anlamlı farklılaşma saptanmıştır.

U=1890.000; U=1698.500, P<0,0083)

Etki büyüklüğü öğretmenlik-yöneticilik bölümlerini işaretleyen gruplar arasında r= -0,223 olarak hesaplanmıştır. Elde edilen değer 0.3'ten büyük olduğu için, etki büyüklüğünün orta düzeyde olduğu söylenebilir (Field, 2009). Öğretmenlik-rekreasyon bölümlerini işaretleyen öğrenciler arasında r= -0,274 olarak hesaplanmıştır. Elde edilen değer 0.3'ten büyük olduğu için etki büyüklüğünün orta düzeyde olduğu söylenebilir (Field, 2009).

Hesaplanan etki büyüklüğü değerleri, beden eğitimi öğrencilerinin duyuşsal özelliklerinin okudukları bölüm üzerinde orta düzey etkiye (Cohen, 1988) sahip olduğunu göstermektedir.

Dolayısıyla, istatistiksel olarak rekreasyon ve yöneticilik bölümlerinde okuyan öğrencilerin duyuşsal özelliklerinin öğretmenlik bölümüne göre daha olumlu olduğu sonucuna varılabilir.

Tablo 10. Beden Eğitimi Öğrencilerinin Davranışsal Özelliklerinin Okudukları Bölüm Değişkeni Açısından Kruskal Wallis Testi Sonuçları

Bölüm	**N**	**Ortalama Derece**	**X^2**	**Serbestlik Derecesi**	**P**
Öğretmenlik	52	122.63	15.281	3	.002
Antrenörlük	55	176.91			
Yöneticilik	100	140.47			
Rekreasyon	98	168.48			

Beden eğitimi öğrencilerinde, okudukları bölüme göre davranışsal özellikleri bakımından istatiksel olarak anlamlı farklılaşma görülmüştür (P<0,05). Farklılaşmanın kaynağını bulabilmek için nonparametrik olan Kruskal Wallis Testinin tüm değişkenlerine Man Whitney-U Testi toplamda 6 kez uygulanmıştır. Anlamlılık düzeyine Bonferroni düzeltmesi ile (0,05/6=0,0083) bakılmıştır. Buna göre farklılaşmanın kaynağı/tablosu aşağıdaki gibidir.

Tablo 11. Beden Eğitimi Öğrencilerinin Davranışsal Özelliklerinin Okudukları Bölüm Değişkeni Açısından Farklılaşmanın Kaynağı İçin Mann Whitney U Testi

Bölüm	N	Sıra Ortalaması	U	P
Öğretmenlik	52	45.73	1000.000	.007*
Antrenörlük	55	61.82		
Öğretmenlik	52	59.37	1709.000	.001*
Rekreasyon	98	84.06		

Tablo 11'e göre; öğretmenlik-antrenörlük bölümleri ile öğretmenlik-rekreasyon bölümleri arasında anlamlı farklılaşma saptanmıştır.

U=1000.000; U=1709.000, P<0,0083)

Etki büyüklüğü öğretmenlik-antrenörlük bölümlerini işaretleyen gruplar arasında r= -0,260 olarak hesaplanmıştır. Öğretmenlik-rekreasyon bölümlerini işaretleyen öğrenciler arasında r= -0,270 olarak hesaplanmıştır. Elde edilen değer 0.3'ten büyük olduğu için etki büyüklüğünün orta düzeyde olduğu söylenebilir (Field, 2009).

Hesaplanan etki büyüklüğü değerleri, beden eğitimi öğrencilerinin davranışsal özelliklerinin okudukları bölüm üzerinde orta düzey etkiye (Cohen, 1988) sahip olduğunu göstermektedir.

Dolayısıyla, istatistiksel olarak rekreasyon ve antrenörlük bölümlerinde okuyan öğrencilerinin davranışsal özellikleri öğretmenlik bölümüne göre daha olumlu olduğu sonucuna varılabilir.

Tablo 12. Beden Eğitimi Öğrencilerinin Boş Zaman Tutum Özelliklerinin Okudukları Bölüm Değişkeni Açısından Kruskal Wallis Testi Sonuçları

Bölüm	**N**	**Ortalama Derece**	**X^2**	**Serbestlik Derecesi**	**P**
Öğretmenlik	52	123.12	10.678	3	.014
Antrenörlük	55	170.52			
Yöneticilik	100	146.56			
Rekreasyon	98	165.60			

Beden eğitimi öğrencilerinde okudukları bölüme göre davranışsal özellikleri bakımından istatiksel olarak anlamlı farklılaşma görülmüştür (P<0,05). Farklılaşmanın kaynağını bulabilmek için nonparametrik olan Kruskal Wallis Testinin tüm değişkenlerine Man Whitney-U Testi toplamda 6 kez uygulanmıştır. Anlamlılık düzeyine Bonferroni düzeltmesi ile (0,05/6=0,0083) bakılmıştır. Buna göre farklılaşmanın kaynağı/tablosu aşağıdaki gibidir.

Tablo 13. Beden Eğitimi Öğrencilerinin Boş Zaman Tutum Özelliklerinin Okudukları Bölüm Değişkeni Açısından Farklılaşmanın Kaynağı İçin Mann Whitney U Testi

Bölüm	**N**	**Sıra Ortalaması**	**U**	**P**
Öğretmenlik	52	44.98	961.000	.003*
Antrenörlük	55	62.53		
Öğretmenlik	52	61.00	1794.000	.003*
Rekreasyon	98	83.19		

Tablo 13'e göre; öğretmenlik-antrenörlük bölümleri ile öğretmenlik-rekreasyon bölümleri arasında anlamlı farklılaşma saptanmıştır.

U=961.000; U=1794.000, P<0,0083)

Etki büyüklüğü öğretmenlik-antrenörlük bölümlerini işaretleyen gruplar arasında r= -0,282 olarak hesaplanmıştır. Öğretmenlik-rekreasyon bölümlerini işaretleyen öğrenciler arasında r= -0,175 olarak hesaplanmıştır. Elde edilen değer 0.3'ten büyük olduğu için etki büyüklüğünün orta düzeyde olduğu söylenebilir (Field, 2009).

Hesaplanan etki büyüklüğü değerleri, beden eğitimi öğrencilerinin boş zaman tutum özelliklerinin okudukları bölüm üzerinde orta düzey etkiye (Cohen, 1988) sahip olduğunu göstermektedir.

Dolayısıyla, istatistiksel olarak rekreasyon ve antrenörlük bölümlerinde okuyan öğrencilerin boş zaman tutum özelliklerinin öğretmenlik bölümüne göre daha olumlu olduğu sonucuna varılabilir.

Tablo 14. ***Beden Eğitimi Öğrencilerinin Davranışsal Özelliklerinin Bir İşte Çalışma Değişkeni Açısından Kruskal Wallis Testi Sonuçları***

Çalışma	**N**	**Ortalama Derece**	**X^2**	**Serbestlik Derecesi**	**P**
Tam Zamanlı	28	141.91			
Yarı Zamanlı	118	172.04	8.994	2	.011
Çalışmıyor	159	140.82			

Beden eğitimi öğrencilerinde, bir işte çalışma değişkenine göre davranışsal özellikleri bakımından istatiksel olarak anlamlı farklılaşma görülmüştür (P<0,05). Farklılaşmanın kaynağını bulabilmek için nonparametrik olan Kruskal Wallis Testinin tüm değişkenlerine Man Whitney-U Testi toplamda 3 kez uygulanmıştır. Anlamlılık düzeyine Bonferroni düzeltmesi ile (0,05/3=0,016) bakılmıştır. Buna göre farklılaşmanın kaynağı/tablosu aşağıdaki gibidir.

Tablo 15. Beden Eğitimi Öğrencilerinin Davranışsal Özelliklerinin Bir İşte Çalışma Değişkeni Açısından Farklılaşmanın Kaynağı İçin Mann Whitney U Testi

Bölüm	**N**	**Sıra Ortalaması**	**U**	**P**
Yarı Zamanlı	118	155.30	7458.000	.004*
Çalışmıyor	159	126.91		

Tablo 15'e göre; yarı zamanlı çalışanlar ile çalışmayanlar arasında anlamlı farklılaşma saptanmıştır.

U=7458.000, P<0,0016)

Etki büyüklüğü yarı zamanlı-çalışmıyor seçeneklerini işaretleyen gruplar arasında r= -0,175 olarak hesaplanmıştır. Elde edilen değer 0.3'ten büyük olduğu için etki büyüklüğünün orta düzeyde olduğu söylenebilir (Field, 2009). Hesaplanan etki büyüklüğü değerleri, beden eğitimi öğrencilerinin davranışsal özelliklerinin bir işte çalışma değişkeni üzerinde orta düzey etkiye (Cohen, 1988) sahip olduğunu göstermektedir.

Dolayısıyla, istatistiksel olarak bir işte çalışmayan öğrencilerin davranışsal özelliklerinin yarı zamanlı çalışanlara göre daha olumlu olduğu sonucuna varılabilir.

Tablo 16. Beden Eğitimi Öğrencilerinin Boş Zaman Tutum Özelliklerinin Gelir Değişkeni Açısından Kruskal Wallis Testi Sonuçları

Gelir	**N**	**Ortalama Derece**	**X^2**	**Serbestlik Derecesi**	**P**
2000 TL Aşağısı	91	135.10			
2000 – 4000 TL	124	165.47	6.241	2	.044
4000 TL Üzeri	90	153.92			

Beden eğitimi öğrencilerinde, bir işte çalışma değişkenine göre davranışsal özellikleri bakımından istatiksel olarak anlamlı farklılaşma görülmüştür (P<0,05). Farklılaşmanın kaynağını bulabilmek için nonparametrik olan Kruskal Wallis Testinin tüm değişkenlerine Man Whitney-U Testi toplamda 3 kez uygulanmıştır. Anlamlılık düzeyine Bonferroni düzeltmesi ile (0,05/3=0,0016) bakılmıştır. Buna göre farklılaşmanın kaynağı/tablosu aşağıdaki gibidir.

Tablo 17. Beden Eğitimi Öğrencilerinin Boş Zaman Tutum Özelliklerinin Gelir Değişkeni Açısından Farklılaşmanın Kaynağı İçin Mann Whitney U Testi

Bölüm	**N**	**Sıra Ortalaması**	**U**	**P**
2000 TL Aşağısı	91	95.47	4501.500	.011*
2000 – 4000 TL	124	117.20		

Tablo 17'e göre; 2000TL altı gelir sahibi olanlar ile 2000-4000TL arasında gelir sahibi olanların arasında anlamlı farklılaşma saptanmıştır.

U=4501.500, P<0,0016)

Etki büyüklüğü 2000TL altı gelir sahibi olanlar ile 2000-4000TL arasında gelir sahibi olanlar seçeneklerini işaretleyen gruplar arasında r= -0,172 olarak hesaplanmıştır. Elde edilen değer 0.3'ten büyük olduğu için etki büyüklüğünün orta düzeyde olduğu söylenebilir (Field, 2009). Hesaplanan etki büyüklüğü değerleri, beden eğitimi öğrencilerinin boş zaman tutum özelliklerinin elde ettiği gelir değişkeni üzerinde orta düzey etkiye (Cohen, 1988) sahip olduğunu göstermektedir.

Dolayısıyla, istatistiksel olarak bir işte çalışmayan öğrencilerin davranışsal özelliklerinin yarı zamanlı çalışanlara göre daha olumlu olduğu sonucuna varılabilir.

Tablo 18. Beden Eğitimi Öğrencilerinin Duyuşsal Özelliklerinin Cinsiyet Değişkeni Açısından Mann Whitney U Testi

Cinsiyet	**N**	**Sıra Ortalaması**	**U**	**P**
Kadın	155	170.60	8896.500	.000*
Erkek	150	134.81		

Beden eğitimi öğrencilerinde, cinsiyet değişkenine göre duyuşsal özellikleri bakımından istatiksel olarak anlamlı farklılaşma görülmüştür (P<0,05). Farklılaşmanın kaynağını bulabilmek için nonparametrik olan Kruskal Wallis Testinin tüm değişkenlerine Man Whitney-U Testi uygulanmıştır

U=8896.500, P<0,05

Etki büyüklüğü kadın ve erkek gruplar arasında r= -0,203 olarak hesaplanmıştır. Hesaplanan etki büyüklüğü değerleri, beden eğitimi öğrencilerinin duyuşsal özelliklerinin elde cinsiyet değişkeni üzerinde orta düzey etkiye (cohen, 1988) sahip olduğunu göstermektedir.

Dolayısıyla, istatistiksel olarak kadın öğrencilerin duyuşsal özelliklerinin erkeklere göre daha olumlu olduğu sonucuna varılabilir.

Tablo 19. Beden Eğitimi Öğrencilerinin Bilişsel Özelliklerinin Cinsiyet Değişkeni Açısından Mann Whitney U Testi

Cinsiyet	**N**	**Sıra Ortalaması**	**U**	**P**
Kadın	155	172.91	8539.000	.000*
Erkek	150	132.43		

Beden eğitimi öğrencilerinde, cinsiyet değişkenine göre bilişsel özellikleri bakımından istatiksel olarak anlamlı farklılaşma görülmüştür (P<0,05). Farklılaşmanın kaynağını bulabilmek için nonparametrik olan Kruskal Wallis Testinin tüm değişkenlerine Man Whitney-U Testi uygulanmıştır.

U=8539.000, P<0,05

Etki büyüklüğü kadın ve erkek gruplar arasında r= -0,229 olarak hesaplanmıştır. Elde edilen değer 0.3'ten büyük olduğu için, etki büyüklüğünün orta düzeyde olduğu söylenebilir (Field, 2009). Hesaplanan etki büyüklüğü değerleri, beden eğitimi öğrencilerinin bilişsel özelliklerinin cinsiyet değişkeni üzerinde orta düzey etkiye (Cohen, 1988) sahip olduğunu göstermektedir.

Dolayısıyla, istatistiksel olarak kadın öğrencilerin duyuşsal özelliklerinin erkeklere göre daha olumlu olduğu sonucuna varılabilir.

Tablo 20. Beden Eğitimi Öğrencilerinin Davranışsal Özelliklerinin Cinsiyet Değişkeni Açısından Mann Whitney U Testi

Cinsiyet	**N**	**Sıra Ortalaması**	**U**	**P**
Kadın	155	176.09	8046.000	.000*
Erkek	150	129.14		

Beden eğitimi öğrencilerinde, cinsiyet değişkenine göre davranışsal özellikleri bakımından istatiksel olarak anlamlı farklılaşma görülmüştür (P<0,05). Farklılaşmanın kaynağını bulabilmek için nonparametrik olan Kruskal Wallis Testinin tüm değişkenlerine Man Whitney-U Testi uygulanmıştır

U=8046.000, P<0,05

Etki büyüklüğü kadın ve erkek gruplar arasında r= -0,266 olarak hesaplanmıştır. Elde edilen değer 0.3'ten büyük olduğu için, etki büyüklüğünün orta düzeyde olduğu söylenebilir (Field, 2009). Hesaplanan etki büyüklüğü değerleri, beden eğitimi öğrencilerinin davranışsal özelliklerinin cinsiyet değişkeni üzerinde orta düzey etkiye (Cohen, 1988) sahip olduğunu göstermektedir.

Dolayısıyla, istatistiksel olarak kadın öğrencilerin duyuşsal özelliklerinin erkeklere göre daha olumlu olduğu sonucuna varılabilir.

Tablo 21. Beden Eğitimi Öğrencilerinin Boş Zaman Tutum Özelliklerinin Cinsiyet Değişkeni Açısından Mann Whitney U Testi

Cinsiyet	**N**	**Sıra Ortalaması**	**U**	**P**
Kadın	155	175.85	8083.000	.000*
Erkek	150	129.39		

Beden eğitimi öğrencilerinde, cinsiyet değişkenine göre boş zaman tutum özellikleri bakımından istatiksel olarak anlamlı farklılaşma görülmüştür (P<0,05). Farklılaşmanın kaynağını bulabilmek için nonparametrik olan Kruskal Wallis Testinin tüm değişkenlerine Man Whitney-U Testi uygulanmıştır.

U=8083.000, P<0,05

Etki büyüklüğü kadın ve erkek gruplar arasında r= -0,263 olarak hesaplanmıştır. Elde edilen değer 0.3'ten büyük olduğuiçin, etki büyüklüğünün orta düzeyde olduğu söylenebilir (Field, 2009). Hesaplanan etki büyüklüğü değerleri, beden eğitimi öğrencilerinin boş zaman tutum özelliklerinin cinsiyet değişkeni üzerinde orta düzey etkiye (Cohen, 1988) sahip olduğunu göstermektedir.

Dolayısıyla, istatistiksel olarak kadın öğrencilerin duyuşsal özelliklerinin erkeklere göre daha olumlu olduğu sonucuna varılabilir.

TARTIŞMA

Bu bölümde, Trakya Üniversitesi Kırkpınar BESYO'da öğrenim gören 155'i kadın, 150'si erkek olan üniversite öğrencilerinin boş zaman tutumları; boş zaman tutum ölçeğinin alt boyutlarının cinsiyet, bölüm, çalışma ve gelir durumu değişkenlerine göre verdikleri cevaplar değerlendirilmiştir. Ayrıca, boş zaman tutum ölçeğinin duyuşsal, bilişsel ve davranışsal alt boyutlarında tüm değişkenler açısından farklılık olup olmadığı bulgularda incelenmiştir.

Boş zaman tutumu, cinsiyet değişkeninin Mann Whitney U testi sonuçlarına göre tüm boyutlarında, diğer değişkenlere uygulanan Kruskal Wallis testi sonucunda bölüm değişkeninin duyuşsal, davranışsal ve tüm ölçek altboyutlarında, çalışma değişkeninin davranışsal altboyutunda ve gelir değişkeninin tüm ölçeğinde farklılık göstermektedir.

Akgül (2011)'ün Akgül BM, "Farklı Kültürlerdeki Bireylerin Boş Zaman Aktivitelerine Yönelik Tutumlarının Değerlendirilmesi: Ankara- Londra Örneği" adlı çalışmasında cinsiyet değişkeni açısından çalışmamızla benzer sonuçlara ulaştığı görülür. "Boş zaman tutumu, Ankara'daki bireylerin cinsiyetlerine göre genel olarak farklılık göstermektedir. Bununla beraber, Londra'daki bireylerin cinsiyetlerine göre ise genel anlamda farklılık göstermemektedir. Yani, Londra'da bireylerin kadın ya da erkek olmasının, bireyin boş zaman tutumlarında herhangi bir değişikliğe sebep olmazken, Ankara'daki bireylerde bu durumun tam tersi şekilde olduğu görülmektedir. Ayrıca, Ankara'daki erkek bireylerin boş zaman tutumlarının, kadınlara göre daha olumlu olduğu söylenebilir. Bu durumun sebebi, Türkiye gibi geleneksel denilebilecek toplumlarda kadınlar ve erkekler arasındaki rollerin örf ve adetlerle birbirinden ayrılsa da, İngiltere gibi daha modern toplumlarda cinsiyet farklılığının, insanların tutum ve davranışlarına daha az yansıdığı şeklinde olabilir" (Akgül, 2011: 89). Örnegin; bazı aktivitelerin daha fazla fiziksel güç gerektiriyor olması, kadınların ve erkeklerin farklı toplumsallaşma deneyimlerinin olması, kadınların çogunlukla geleneksel ev merkezli konumda bulunması, genellikle kadınların sosyo-ekonomik statüsünün düşüklüğü gibi nedenler sayılabilir (Wilson, 1980; 22-32).

Diğer taraftan araştırmamızda cinsiyet değişkeninin tüm alt boyutlarında farklılık varken; Akgül'ün çalışmasına göre, duyuşsal ve davranışsal alt boyutlarda herhangi bir farklılık görülmezken, bilişsel alt boyutta farklılık görülmektedir.

Çalışmamızda çıkan sonucun aksine Bakay'ın "Öğrencilerinin Boş Zaman Faaliyetlerine Yönelik Tutumun Belirlenmesi" adlı çalışmasında; Çalışmamızın sonuçları incelendiğinde; öğrencilerin boş zaman faaliyetlerine ilişkin bilişsel, duyuşsal ve davranışsal alt boyutlardaki tutumlarının cinsiyetleri açısından farklılık göstermediği saptanmıştır (Bakay, 2018; 51).

Cinsiyet değişkeni ile ilgili yapılan t testi sonucunda erkek ve kadın öğrenciler arasında duyuşsal alan, bilişsel alanda ve toplamda anlamlı farklılığın olduğu gözlenmiştir. Davranışsal alanda ise anlamlı farklılık gözlenmemiştir. Duyuşsal alan, bilişsel alan ve toplamda anlamlı farklılığın kadın öğrenciler lehine olduğu görülmektedir. (Akyüz, 2015; 88).

Londra'daki bireylerde ise cinsiyetlerine göre boş zaman tutum ölçegi'nin alt boyutları incelendiğinde, üç alt boyutta da herhangi bir farklılık belirmemektedir. Deng ve arkadaslarının Kanada'da yaşayan Çinliler ile Kanada'da yaşayan İngilizlerin boş zaman tutumlarını karşılaştıran araştırmalarında, bu bulguya paralel olarak; İngilizler ve Çinlilerin boş zaman tutumlarında, cinsiyete göre üç alt boyutta da herhangi bir farklılık görülmemektedir (Deng vd., 2005: 239-273).

Chung ve Philips de Tayvan ve Amerika'daki lise öğrencilerinin boş zaman tutumlarında cinsiyete göre anlamlı farklılıklar bulmuşlardır. Buna göre, Amerikalı öğrenciler, Tayvanlı ögrencilerden daha fazla boş zaman tutum değerine sahiptir (Chung vd., 2002; 126-138).

Binbaşıoğlu ve Tuna'nın üniversite öğrencileri üzerine yaptığı çalışmada cinsiyetler arasında farklılıklar bulunmaktadır. (Binbaşı ve Tuna, 2014; 74-92).

Araştırmamızda gelir değişkeninin alt boyutlarında farklılık gözlenmezken, boş zaman tutum ölçeğine göre farklılığa rastlanmaktadır. Sosyal etkinlikler içerisinde hem Ankara hem de Londra'da yaşayan katılımcıların akraba-arkadaş ziyaretleri ve dışarıda yemek yeme etkinliklerine katılmayı seçtikleri görülmüştür. Ayrıca, tercih edilen bu etkinliklerin gelir durumuna (kötü-normal-iyi) göre de değişmediği

belirtilmiştir. Bununla beraber akraba-arkadaş ziyaretleri, kurslara katılım ve dışarıda yemek etkinliklerine katılım sıklıklarında yaşam yerine göre anlamlı bir farklılık bulunmuştur. Buna göre; Londra'daki bireylerin daha sık akraba-arkadaş ziyaretine, kurslara gittiği ve dışarıda yemek yeme etkinliklerine katılmaktadırlar. Bu durum, Londra'daki öğğrencilerin sosyal etkinliklere daha fazla önem verdiği şeklinde yorumlanabilir (Akgül, 2011; 96).

Akyüz'ün Üniversite Öğrencilerinin Boş Zaman Faaliyetlerine Yönelik Tutumlarının İncelenmesi: Bartın Üniversitesi Örneği adlı araştırmasında çalışmamıza paralel olarak; öğrencilerin gelir durumlarında fark olup olmadığını belirlemek için, öğrenim gördükleri ilde ne kadar gelir elde ettiklerine yönelik oluşturulan puanların ortalamaları ilişkisiz örneklemler için tek yönlü varyans analizi ile karşılaştırılmış, test sonunda, duyuşsal alan, bilişsel alan, davranışsal alan ve toplamda istatistiksel olarak anlamlı farklılık gözlenmemiştir (Akyüz, 2015; 88).

Karaküçük ve arkadaşlarının Ankara'da yaptığı araştırmada gelir düzeyi düşük olan katılımcıların diğerlerine göre dışarıda yemek-yeme aktivitesini daha az sıklıkla yaptıklarını belirtmişlerdir. Aynı şekilde, katılımcıların %80.8 gibi büyük bir oranının boş zamanlarını değerlendirme şekli olarak 'dinlenmeyi' tercih ettiklerini belirterek, pasif rekreasyonel etkinliği tercih edenlerin oranının oldukça fazla olduğunun bir kez daha altını çizmektedir (Karaküçük vd., 2008.).

Karaküçük ve arkadaşlarının Ankara'da yaptıkları çalışmada belirttiklerine göre boş zamanlarda en az tercih edilen etkinlik türünün turistik etkinlik (%7.8) olduğunu söylemişlerdir. Bunun nedenini ise katılımcıların ve dolayısıyla Türkiye'deki gelir düzeyinin düşük olması ile açıklamışlardır (Karaküçük vd., 2008).

Gelir düzeyi düşük olan bireyler aktivitelere katılımda öğretecek kimsenin olmayışından, aktiviteyi nerede yapacağını bilmemesinden dolayı gelir düzeyi yüksek olan kişilere oranla daha fazla etkilendikleri tespit edilmiştir. Bu durum gelir düzeyi düşük olan bireylerin aktivitelere katılımında bir engel olduğu söylenebilir. Burton, Turrell ve Oldenburg (2003) yaptıkları araştırmada bireyin gelir düzeyinin rekreasyon aktivitelerine katılımda önemli bir etken olduğunu ifade etmişlerdir. Bu çalışmada bireyin rekreasyon aktivitelerine katılımda maddi gelirin çok fazla önemli olmadığı gözükse de Gratton'un 2000 yılında yaptığı araştırma neticesinde bireyin rekreasyon

etkinliklerine katılımındaki en önemli faktörün maddi durumu olduğunu ifade etmiştir. Ardahan ve Yerlisu Lapa (2010)' nın üniversite öğrencilerinin serbest zaman tatmin düzeylerinin cinsiyete ve gelire göre incelenmesi adlı çalışmalarında öğrencilerin gelir düzeyleri arttıkça boş zaman tatmin düzeylerinin de arttığını tespit etmişlerdir (Önal, 2017; 49).

Önal'ın Atatürk Üniversitesi Öğrencilerinin Boş Zaman Tutumları İle Boş Zaman Aktivitelerine Katılımını Engelleyen Faktörlerin İncelenmesi adlı çalışmasında, yapılan korelasyon analiz sonuçlarına göre boş zaman tutumu ve boş zaman engelleri karşılaştırıldığında; katılımcıların bilişsel ve duyuşsal olarak tutumları incelendiğinde; tesis boyutunu engel olarak gördükleri fakat davranışsal olarak, tesislerin yetersiz olması veya kalabalık olması davranışsal tutum sergileyen kişilerde engel teşkil etmediği tespit edilmiştir. Bu durum yapılacak olan boş zaman aktivitesi ister sosyal, ister sportif, ister sanatsal-kültürel aktivite olsun bireyler; yeni bilgi sahibi oldukları, öğrenme aşamasında veya kendilerine farklılık yaratmak için katıldıkları yeni aktivitelere karşı tesislerin önemli olduğunu; daha önceden aktivitelere katılmış ve bu yaptığı aktiviteyi sürekli hale getirmiş, bu aktiviteler hakkında tecrübe sahibi olduklarından ve bunu her yerde yapabileceklerini düşündüklerinden tesis yetersizliğini kendilerine bir engel olarak görmedikleri söylenebilir. Boş zaman aktivitelerine karşı bilişsel veya duyuşsal boyutta bakış açısına sahip olan bireylerin yapılacak olan aktivitelere karşı engelleri ortadan kaldıramadıkları; davranışsal olarak sürekliliğe sahip olunan aktivitelere karşı bireylerin, tutumları sayesinde engelleri ortadan kaldırdıkları tespit edilmiştir (Önal, 2017;51-52).

Üniversite öğrencilerinin çalışma durumlarına yönelik görüşleri incelendiğinde, öğrencilerin %77,2'si çalışmıyorum, %13,5 yalnız yaz tatilinde çalışıyorum, %4'ü hafta sonu veya yarım gün çalışıyorum, %3'ü kısmen kendi işimde çalışıyorum ve %2,3'ü tam gün çalışıyorum cevabını vermiştir. Öğrencilerin çalışma durumlarına yönelik aritmetik ortalamaları duyuşsal alanda en yüksek tam gün çalışıyorum, en düşük hafta sonu veya yarım gün çalışıyorum, bilişsel alanda en yüksek tam gün çalışıyorum, en düşük hafta sonu veya yarım gün çalışıyorum, davranışsal alanda en yüksek tam gün çalışıyorum, en düşük hafta sonu veya yarım gün çalışıyorum, toplamda en yüksek tam gün çalışıyorum, en düşük hafta sonu veya yarım gün çalışıyorum olarak bulunmuştur. Tek yönlü varyans analizi sonucunda duyuşsal alan, bilişsel alan, davranışsal alan ve toplamda anlamlı farklılık

gözlenmemiştir (Akyüz, 2015; 91). Akyüz (2015)'ün bu bulguları çalışmamızın davranışsal alt boyutu dışında bulgularımızı desteklemektedir.

Bakay (2018)'ın yaptığı araştırmada öğrencilerin herhangi bir işte çalışıp çalışmamalarının onların boş zaman faaliyetlerine ilişkin tutumları arasında anlamlı farklılık olmadığı saptanmıştır (Bakay, 2018; 54). Bizim çalışmamızda ise çalışma değişkeninin davranışsal alt boyutunda anlamlı farklılık gözlenmiştir.

SONUÇ

Trakya Üniversitesi Kırkpınar Besyo'da okuyan üniversite öğrencilerinin boş zaman tutumlarının incelendiği bu araştırmada; boş zamana yönelik tutumların cinsiyet, okuduğu bölüm, çalışma durumu ve gelir durumu değişkenlerine göre birtakım farklılıklar olduğu belirlenmiştir. Özellikle cinsiyet değişkeninde, diğer değişkenlerden farklı olarak tüm alt boyutlarında ve tüm ölçekte anlamlı farklılık gösterdiği gözlemlenmiştir. Bunun nedeninin, boş zaman algısı oluşurken kadınların erkeklere oranla daha baskı altında olmaları diye düşünülmektedir. Yani; rekreatif faaliyetlerin yapıldığı yerlerde erkekler daha rahat spor yapabilmekte kadınlar ise belli saatlerde spor yapabilmektedirler. Hem toplumsal bakış açısı hem de yetiştirilme tarzından dolayı kadınların boş zamanlarını daha rahat kullanamadıkları düşünülmektedir. Bu sebeple cinsiyete bağlı farklılaşmanın olduğu kanaatindeyiz.

Öğrencilerin okudukları bölüme göre ortaya çıkan farklılaşmanın ise; ders müfredatı ve okudukları bölümün, rekreatif faaliyet olarak boş zamanlarda etkinlik yapma eğitiminin her bölümde verilmiyor olmasından kaynaklandığını düşünmekteyiz. Buna keza bölüme göre farklılaşmanın yanlızca bilişsel düzeyde olmadığı tespit edilmiştir. Bu tespiti; tüm öğrencilerin zihinsel ve bilişsel olarak birbirlerinden farklı olmamaları biçiminde yorumlayabiliriz.

Araştırmamızın sonuçlarına göre çalışan ve çalışmayan öğrenciler, davranışsal boyut dışındaki faktörlerde farklı görüşlerde bulunmamışlardır. Davranışsal boyutun farklılık göstermesini ise; çalışan öğrenciler çalışmayanlara göre daha az boş zamana sahiptirler, bu sebeple boş zamanlarında farklı davranışlarda bulunmaktadırlar şeklinde açıklayabiliriz.

Öğrencilerde ekonomik değişken olarak kullandığımız gelir maddesi ölçeğin tümünde farklılaşmaya neden olmuştur. Tüm ölçekte farklılaşma olmasının nedenlerini; ekonomik açıdan kısıtlı imkanlar ile boş zaman aktivitelerine katılımın, öğrencinin tüm boyutlara verdiği cevapları etkilemesi olarak düşünülebilir. Ekonominin boş zaman üzerinde büyük bir etkisi olduğu görülmüştür. Bu anlamda boş zaman planlanırken ekonomi dikkate alınması gereken bir etmendir.

Sonuç olarak; boş zaman kavramının pek çok değişkenden etkilendiği görülmektedir. Üniversitelerin müfredatlarına boş zamanın değerlendirilmesi gibi uygulama derslerinin konulması teklif edilebilinir. Yerel yönetimlere rekreatif faaliyetleri teşvik edici projeleri uygulaması ve bu faaliyetlerin ücretsiz yapılması konusunda görüş bildirilebilinir. Boş zamanın etkili kullanımı ve rekreatif faaliyetler üzerine yapılacak bilimsel araştırmalara bizim çalışmamız kaynak olarak katkı sağlayacaktır.

KAYNAKÇA

Anderson Lorin W., Attitudes and Their Measurement. Educational Research, Methodlogy and Measurement. An International Handbook. Keeves JP. Editors. New York: Pergamon Press; 1988.

Akgül BM, Gürbüz B. Bos Zaman Tutum Ölçegi: Geçerlik ve Güvenirlik Çalısması. 11. Uluslar arası Spor Bilimleri Konresi 2010; Antalya.

Akgül BM, Farkli Kültürlerdeki Bireylerin Boş Zaman Aktivitelerine Yönelik Tutumlarının Değerlendirilmesi: Ankara- Londra Örnegi, Ankara; 2011.

Akyüz H, Üniversite Öğrencilerinin Boş Zaman Faaliyetlerine Yönelik Tutumlarının İncelenmesi: Bartın Üniversitesi Örneği, Bartın 2015.

Ayverdi İlhan, Misalli Büyük Türkçe Sözlük, 2. Baskı, Kubbealtı, İstanbul, 2011.

Aslan, L.N. (2000). Üniversite öğrencilerinin boş zaman değerlendirme eğilimi. İzmir: Ege Üniversitesi Eğitim Fakültesi Yayınları.

Bakay M, Ortaöğretim Öğrencilerinin Boş Zaman Faaliyetlerine Yönelik Tutumun Belirlenmesi, Batman, 2018.

Chung Min-hau vd., The Relationship Between Attitude Toward Physical Education and Leisure Time Exercise in High School Students Phsical Educator 2002.

Claessens Brigitte J.C. vd., A Review of the Time Management Literature, 2007, Personnel Review.

Craven Ida, "Encyclopedia of the Social Science", Milan Press, New York, 1967.

Deng Jinyang vd., Leisure Attitudes: A Comparison between Chinese in Canada and Anglo-Canadians. Leisure/Loisir 2005.

Eroğlu Feyzullah vd., "Örgüt Faaliyetleri Açısından Zaman Yönetimi", Atatürk Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi, Cilt: 10, Sayı: 3-4, 1994.

Fazio Russel H., Attitudes as Object-Evaluation Associations of Varying Strength. Social Cognition 2005.

Green Ken vd., Young People and lifelong participation in sport and physical activity: a sociological perspective on contemporary physical education programmes in England and Wales. Leisure Studies 2005.

Güçlü Nezahat, "Zaman Yönetimi", Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi Dergisi, Say ı:25, Yıl:2001.

Güngör Nazife vd., Gazi Üniversitesi Ögrenci Profili Arastırması. Ankara: Gazi Üniversitesi Iletisim Fakültesi Basımevi; 2007.

Hazar Atila, Konaklama Tesislerinde Animasyon Hizmetlerinin Yönetimi, Turizm Geliştirme Vakfı, Ankara, 1993.

Hazar Atila, Rekreasyon ve Animasyon, 4. Baskı, Detay Yayıncılık, Ankara, 2014.

İnceoğlu Metin, Tutum-Algı-İletişim. 3. Basım. Ankara: Imaj Yayınevi; 2000.

Karaküçük Suat (ed.), Rekreasyon Bilimi, Gazi Kitapevi, Ankara, 2016.

Karaküçük Suat vd., Türk Toplumunun Bos Zaman Davranıs Profilleri ve Rekreasyonel Etkinliklere Katılımdaki Engeller: Ankara Ili Örnegi. Ankara: Gazi Üniversitesi; 2008.

Karaküçük Suat, Rekreasyon Boş Zamanları Değerlendirme, 4. Baskı, Gazi Kitabevi, Ankara, 1999.

Karasar, N. (2005). Bilimsel Araştırma Yöntemi. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.

Karataş, N.Y. (2006). Yatılı İlköğretim Bölge Okullarında Okuyan Öğrencilerin Boş Zamanlarını Değerlendirme Alışkanlıkları (Bingöl Örneği). (Yüksek

lisans tezi, Bursa Uludağ Üniversitesi/Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Bursa.

Kaya Sabri, Yetiştirme Yurtlarında Kalan Gençlerin Boş Zaman Değerlendirme Eğilimi ve Etkinliklerin Sosyalleşmeye Etkisi, Doktora Tezi, Ankara: Gazi Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstititüsü; 2003.

Kelly John R., Leisure, N.J. USA, 1982.

Kocaekşi Serdar (ed.), Boş Zaman ve Rekreasyon Yönetimi, Anadolu Üniversitesi, Eskişehir, Mayıs 2012.

Önal Levent, Atatürk Üniversitesi Öğrencilerinin Boş Zaman Tutumları İle Boş Zaman Aktivitelerine Katılımını Engelleyen Faktörlerin İncelenmesi, Erzurum, 2017.

Özgüven İbrahim E., Psikolojik Testler. Ankara: Yeni Dogus Matbaası; 1994.

Ragheb MG, Beard JG. Measuring Leisure Attitude. Journal of Leisure Research 1982.

Sağcan Mustafa, Rekreasyon ve Turizm, Cumhuriyet Basımevi, 1986.

Stelzer Jiri, vd., Attitudes Toward Physical Education: A Study of Highschool Students From Four Countries- Austria, Czechrepublic, England and USA. College Student Journal 2004.

Taeho Yoh, Motivational Attitudes Toward Participating in Physical Activity among International Students Attending Colleges in the United States, College Student Journal 2009.

Tavşancıl E., Tutumların Ölçülmesi ve SPSS Veri Analizi. Ankara: Nobel Yayınları; 2002.

Taylor Shelley E., Sosyal Psikoloji. Ali DÖNMEZ (Çev), 1. Basım. Ankara: Imge Kitabevi Yayınları; 2007.

Wilson J. Sociology of Leisure. A Review of Sociology 1980; 6: 22-32

Yavaş Ümit vd., (2012). “Tıp Fakültesi Öğrencilerinin Zaman Yönetimi

Becerilerinin Değerlendirilmesi'', TSK Koruyucu Hekimlik Bülteni, sayı 11.

Yazıcıoğlu, Y. ve Erdoğan, S. (2004). Spss Uygulamalı Bilimsel Araştırma Yöntemleri. Ankara: Detay Yayıncılık.

EKLER

EK-1: Boş Zaman Tutum Ölçeği Anketi

DEMOGRAFİK BİLGİLER

Cinsiyetiniz: Kadın() Erkek()

Bölümünüz: Öğretmenlik() Antrenörlük() Spor Yöneticiliği() Rekreasyon()

Çalışma Durumunuz: Tam Zamanlı() Yarım Zamanlı() Çalışmıyor()

Ailenizin Gelir Durumu: 2000 TL aşağısı() 2000-4000 TL() 4000 TL üstü

	(5) TAMAMEN KATILIYORUM	(4) KATILIYORUM	(3) KARARSIZIM	(2) KATILMIYORUM	(1) HİÇ KATILMIYORUM
DUYUŞSAL					
1. Boş zaman aktiviteleri ile meşgul olduğumda zaman çok çabuk geçiyor	**5**	**4**	**3**	**2**	**1**
2. Boş zaman aktiviteleri ile meşgul olmaktan hoşlanıyorum	**5**	**4**	**3**	**2**	**1**
3. Boş zaman aktivitelerim bana zevkli deneyimler sağlar	**5**	**4**	**3**	**2**	**1**
4. Boş zaman aktivitelerim bana keyif veriyor	**5**	**4**	**3**	**2**	**1**
5. Boş zaman aktivitelerime değer veririm	**5**	**4**	**3**	**2**	**1**
6. Boş zamanın benim için iyi olduğunu hissediyorum	**5**	**4**	**3**	**2**	**1**
7. Boş zaman aktivitelerimden hoşlanıyorum	**5**	**4**	**3**	**2**	**1**
8. Boş zaman aktivitelerim canlandırıcıdır	**5**	**4**	**3**	**2**	**1**
9. Boş zaman aktiviteleri ile sık sık meşgul olmanın uygun olduğunu düşünüyorum	**5**	**4**	**3**	**2**	**1**
10. Boş zamanım boyunca kendim olabiliyorum	**5**	**4**	**3**	**2**	**1**
11. Boş zaman aktiviteleri dikkatimin tamamını alıyor	**5**	**4**	**3**	**2**	**1**
12. Boş zaman aktiviteleri için harcadığım zamanın boşa geçmediğini hissediyorum	**5**	**4**	**3**	**2**	**1**
BİLİŞSEL					
13. Boş zaman aktiviteleri bireyler ve toplum için faydalıdır	**5**	**4**	**3**	**2**	**1**
14. Boş zaman aktiviteleri ile meşgul olmak zamanı akıllıca kullanmaktır	**5**	**4**	**3**	**2**	**1**
15. Boş zaman aktiviteleri sağlığa katkı sağlar	**5**	**4**	**3**	**2**	**1**
16. İnsanlar çoğunlukla arkadaşlık ilişkilerini boş zamanlarında geliştirirler	**5**	**4**	**3**	**2**	**1**
17. Boş zaman aktiviteleri mutluluğu artırır	**5**	**4**	**3**	**2**	**1**
18. Boş zaman aktiviteleri önemlidir	**5**	**4**	**3**	**2**	**1**
19. Boş zaman aktiviteleri enerjiyi yenilemeye yardımcı olur	**5**	**4**	**3**	**2**	**1**
20. Boş zaman aktiviteleri kişisel gelişim için bir araç olabilir	**5**	**4**	**3**	**2**	**1**
21. Boş zaman aktiviteleri bireylerin rahatlamasına yardımcı olur	**5**	**4**	**3**	**2**	**1**
22. İnsanlar boş zaman aktivitelerine ihtiyaç duyar	**5**	**4**	**3**	**2**	**1**
23. Boş zaman çalışma verimini artırır	**5**	**4**	**3**	**2**	**1**
24. Boş zaman aktiviteleri sosyal ilişkiler için iyi bir fırsattır	**5**	**4**	**3**	**2**	**1**
DAVRANIŞSAL					
25. Meşgulken bile boş zaman aktivitelerine katılırım	**5**	**4**	**3**	**2**	**1**
26. Diğer aktiviteler arasında boş zamanıma yüksek öncelik tanırım	**5**	**4**	**3**	**2**	**1**

27. Boş zaman aktivitelerine yönelik eğitim ve ön hazırlık için zaman harcayabilirim	**5**	**4**	**3**	**2**	**1**
28. Zamanım ve param yetse daha yeni boş zaman aktivitelerine katılırım	**5**	**4**	**3**	**2**	**1**
29. Boş zaman aktivitelerini daha iyi yapabilmek için bir seminer ya da kursa katılabilirim	**5**	**4**	**3**	**2**	**1**
30. Gelir durumum müsaade ettiği ölçüde boş zaman aktivitelerimde kullanmak üzere araç-gereç satın alırım	**5**	**4**	**3**	**2**	**1**
31. Seçme şansım olsa boş zaman ihtiyaçlarını karşılayan bir şehir ya da çevrede yaşarım	**5**	**4**	**3**	**2**	**1**
32. Plansız bile olsa bazı boş zaman aktivitelerine katılırım	**5**	**4**	**3**	**2**	**1**
33. Boş zaman aktivitelerimde daha yeterli olabilmek için önemli derecede zaman ve efor harcarım	**5**	**4**	**3**	**2**	**1**
34. Boş zaman aktiviteleri ile meşgul olmak için boş zamanımın artması gerektiğini düşünüyorum	**5**	**4**	**3**	**2**	**1**
35. İmkânım olsa boş zaman aktiviteleri için harcadığım zaman miktarını artırırım	**5**	**4**	**3**	**2**	**1**
36. Boş zaman aktivitelerine sık sık katılırım	**5**	**4**	**3**	**2**	**1**